ANT

CHP Amerikayı Türkiye'ye nasıl soktu?

Haftalık Dergi • 26 Ağustos 1969 • Sayı 139 • 125 Kuruş

1947'den 1969'a

1 NUMARALI KOMPRADOR VEHBİ KOÇ

CHP

HAFTANIN NOTLARI

17 ağustos

18 ağustos

19 ağustos

20 ağustos

Komünistler (!) Kongresi

Öğrencileri temsil etmekten uzaklaşarak tamamen gerici çevrelerin organı haline gelen Milli Türk Talebe Birliği'nin 49. Genel Kongresi, kongre olmaktan çıkarak ümmetçilerle komandolar arasında taşlı sopalı saldırılara sahne olmuştur. İki tarafın camilerden yada komando kamplarından topladıkları güçlerle katıldıkları kongre, ancak polis gözetimi altında yapılabilmiş, zaman zaman çıkan sokak çatışmalarında hem her iki taraftan, hem de bu çevreleri devrimcilere karşı öteden beri açıkça himaye eden toplum polisinden yaralananlar olmuştur. Beşinci oturumda sonra eren kongrede, çekişmeli geçen dokuz turun sonunda ümmetçilerin adayı genel başkanlığa seçilmiştir. Kongreyi kaybeden komandoların adayı hemen savcılığa başvurarak seçimin usulsüz olduğunu ileri sürerek iptalini istemiştir. Kongrenin en ilginç yanı ise, tarafların birbirlerini «Komünist!» diye suçlamaları olmuştur. Ümmetçiler komandolara «Komünist» derken, komandolar da ümmetçilere «Gizli komünist, yeşil komünist» suçlamasında bulunmuşlardır. Yukarıdaki fotoğrafta, kongre salonunda hızlarını alamayan ümmetçilerle komandoların Bugün Gazetesi önünde giriştikleri taşlı sopalı kavgadan bir enstantane görülmektedir.

Yine «Polis Raporu» !

■ Zehir hafiye Faruk Sükan'ın «aşırı sol» ile ilgili eserinden sonra İstanbul siyasi polisi de «İstanbul'daki aşırı uçların çatışması, teşkilatlanması, çalışma şekilleri, faaliyet bölgeleri» hakkında bir gizli rapor hazırlamıştır. Aşırı sağın gizli hücre faaliyetlerinde bulunduğu belirtilen «gizli rapor»da, aşırı sol'un da «hücre faaliyetinde bulunduğu» ileri sürülmekte, devamlı kontrol altında tutulan aşırı uçların gerektiğinde zararsız hale getirileceği ifade edilmektedir.

Soruşturma açıldı

■ TÖS eski Trakya temsilcisi Ahmet Kaya Turan hakkında, «Köylünün Sesi» adlı kitabından ve «Kavga» adlı şiirinden dolayı «komünizm propagandası» yaptığı iddiasıyla, Edirne ve Malatya savcılıklarınca soruşturma açılmıştır. Turan hakkında, ayrıca bazı çevrelerin baskısı ve Keşan savcılığının yazısı üzerine Enez savcılığınca da soruşturma açılmıştır. Öte yandan bir süre önce «Kürtçe alfabe» yayınladığı için hakkında dava açılan toplumcu müftü Mehmet Emin Bozarslan'ın duruşmasına da devam edilmiştir.

Tahliye edildiler

■ Haziran ayındaki gençlik hareketleri sırasında Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi'ni işgal ettikleri iddiasıyla tutuklanan yedi öğrenci, Ankara 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde yapılan duruşmaları sonunda tahliye edilmişlerdir.

Protesto ettiler

■ İstanbul Devlet Mimarlık ve Mühendislik Akademisi Öğrenci Birliği Başkanı ile akademinin diğer bölüm başkanları ortak bir basın toplantısı yaparak, «Paralı Askerler» filminin Türk ulusunu küçük düşürücü nitelikte olduğunu belirtmişler, ilgililer filmin çekimine engel olmadıkları takdirde fiilen harekete geçeceklerini açıklamışlardır. Gençler, çekime yardımcı olan Türk filmcisi Ali Çakuş ile filmde rol alan yerli oyuncuları da şiddetle kınamışlardır.

İşçinin Zaferi

Bir numaralı komprador Vehbi Koç'a ait Demir Döküm Fabrikası'nda işçilerin üç hafta süren direnişi zaferle sonuçlanmış ve patron işçinin gerçek temsilcisi Türkiye Maden İş Sendikası'nı muhatap kabul ederek işçilerin ekonomik ve sosyal haklarını tanıyan bir protokolü imzalamıştır. Bu ön protokole göre, işçiler direniş süresindeki ücretlerini de alacak, hiçbir işçi işten çıkartılmayacak, ekim ayına kadar da işçi ücretlerine zam yapılacaktır. Sarı Çelik İş Sendikası'nın toplu sözleşmesi 1970 yılı nisanında sona ereceğinden, o tarihte de patron, Maden İş Sendikası ile toplu sözleşme imzalayacaktır. Yukarıdaki resimde, anlaşmanın açıklanmasından sonra demir döküm işçileri Maden İş yöneticilerine tezahürat yaparken görülüyor.

Gizli Anlaşma

■ Birleşik Amerika'nın kukla Tayland Hükümeti ile yaptığı gizli bir anlaşmanın resmen açıklanması, Amerika'da *önemli bir siyasi çatışma* yaratmıştır. Dışişleri Bakanlığı sözcüsü, anlaşmanın «Tayland'a içten ve dıştan gelecek tehlikeleri kapsadığını», ülkede günden güne artan gerilla saldırılarıyla ilgili hükümlerin de yeraldığı anlaşmanın askeri sır niteliğinde olduğunu söylemiş, buna karşılık Senato'nun Dışişleri Komitesi Başkanı Senatör Fulbright, anlaşma metinlerini mutlaka görmek istediğini bildirmiştir. Komite üyesi bazı senatörler de, Pentagon yetkililerinin metni açıklamaktan kaçınması karşısında toplantıyı terketmişlerdir. Öte yandan, bir Amerikan nükleer üssünü uzun süreden beri üç delinin kontrol altında tuttuğu da resmen açıklanmıştır. Bu açıklama, insanlığın nasıl vahim bir tehlike karşısında bulunduğunu göstermektedir.

Demirel'in berberi

■ Sayıştay, Demirel'in 1967 yılında Romanya ve Rusya gezisine Nazmiyanım'ın saçlarını yaptırmak için götürdüğü berber Nuh'un masrafının devlet tarafından ödenmesini reddetmiştir. Bir haftalık masrafı 7 bin lira olarak gösterilen berber Nuh'a ait hesaplar, Demirel'in gezi kafilesi hesaplarından ayrılarak başbakanlığa iki defa duyurulmuşsa da, Demirel bu yazılara cevap vermek lütfunda bulunmamıştır.

F. Doğan Üsküp'te

■ Arkadaşımız Ferruh Doğan, Üsküp'te açılan bir karikatür galerisinde Türkiye'yi temsil etmek üzere Yugoslavya'ya gitmiştir. Galeriye dünyanın çeşitli ülkelerinden yüzden fazla karikatürist katılmaktadır.

Arolat'ın sorgusu

■ Yüz güne yakın bir zamandan beri Sağmalcılar Cezaevi'nde tutuklu bulunan arkadaşımız Osman S. Arolat, hakkında açılan *yeni bir davadan* dolayı İstanbul adliyesine kelepçeli getirilerek İkinci Sorgu Hakimliği'nde ifadesi alınmıştır. Arolat'a isnad edilen yeni suç, geçen yıl İran'lı öğrencilerin İran Konsolosluğu bahçesinde düzenledikleri protesto hareketlerini izlerken «polise hakaret» ettiği iddiasıdır. Arolat bu olayı izleyip döndükten sonra güpegündüz sokak ortasında Birinci Şube memurları tarafından kaçırılmış ve sevkedildiği 4. Asliye Ceza Mahkemesi tarafından serbest bırakılmıştı. Şimdi de 159. maddeden sorguya çekilen Arolat, asıl suçluların kendisini kanunsuz olarak kaçıran polisler olduğunu ve onları mahkemeye vereceğini söylemiştir.

ANT davaları

■ Arkadaşımız Yaşar Kemal ile sorumlu müdürümüz Alpay Kabacalı, ANT'ın 94. sayısında yayınlanan «Kolay Olan» başlıklı yazıdan dolayı, «kesinleşmemiş mahkeme kararları hakkında mütalaa yürütmek» iddiasıyla İstanbul Toplu Basın Mahkemesi'nde yargılanmışlardır. Yaşar Kemal, ifadesinde, geçen yıl Teknik Üniversite yurduna baskın yapan ve gençleri coptan geçiren polisin, aynızamanda öğrencileri yataktan kaldırıp yakapaça hakim huzuruna getirdiğini, hakimin de polisi tutuklayacağı yerde öğrenciler için tutuklama kararı verdiğini söylemiştir. Kabacalı ise, yazıda, iktidarın baskılarına alet olan bazı savcıların tenkit edildiğini söylemiştir. Kabacalı, ayrıca, sorgu yargıçlığına intikal ettirilen Aybar'ın Kanlı Pazar ile ilgili demeci ile Yaşar Kemal'in «Camiler Kışla Oldu» başlıklı yazısından dolayı, hükümetin manevi şahsiyetine hakaret ettiği iddiasıyla açılan soruşturmalarda da ifade vermiştir.

İşsizler dövüldü

■ Türkiye'nin çeşitli yörelerinde olduğu gibi, İncesu amele pazarında da yüzlerce işçi iş beklerken, «şehrin güzelliğini *bozdukları*» iddiasıyla üzerlerine saldırtılan polisler tarafından hunharca dövülmüşlerdir. Polis işsizleri daha sonra kanunsuz yere nezaret altına almış ve adliyeye sevketmiştir. Ancak duruşma sonunda işsizler suçsuz görülerek beraat ettirilmiştir. Bu olay üzerine Ankara amele pazarlarındaki işsizler adına 45 amele ortak bir protesto bildirisi yayınlamışlardır. Bildiride, «Çok iyi biliyoruz ki, bizim üstümüze inen her cop darbesi eninde sonunda bin misli olarak zalimlerin üstüne inecektir. Mücadelemizi zalimlere karşı yılmadan yürüteceğiz. İstanbul'da zalimlere karşı yiğitçe mücadele veren demir döküm işçisi kardeşlerimize selam. Amerikan gavurunun ortağına karşı halk mücadelesi veren işçi kardeşlerimize selam. Kahrolsun Amerikan emperyalistleri, onun yerli ortakları patronlar, toprak ağaları, tefeciler ve faizciler» denilmektedir.

İran'da gerilla

İran'daki aşağılık şah yönetiminin terörüne karşı direniş hareketleri gün geçtikçe artmaktadır. İran'daki İran ve Kürt halklarından sonra Türkler de gerilla savaşına başlamışlardır. Son günlerde özellikle Kürdistan ve Azerbeycan bölgelerinde savaşın şiddetlendiği, 20 gün içinde yakalanan 171 devrimciden ellisinin Şah yönetimince kurşuna dizilme cezasına çarptırıldığı, on devrimcinin de kurşuna dizildiği ifade edilmektedir. Ankara'da ODTÜ öğrencileri, düzenledikleri bir forumdan sonra İran Şahı'na bir telgraf çekerek İran'daki devrimci hareketleri desteklediklerini belirtmişler ve Şah'ın terör hareketlerini şiddetle protesto etmişlerdir.

21 ağustos

Zorbalıklar

■ İktidarın müsamahası, hatta desteğiyle Türkiye'nin her yanında faşist bir zorba teşkilatı halinde çalışan MHP komandoları, Ceyhan'da da «Toplumcular Derneği»ni basmışlardır. Adana'dan özel bir otobüsle Ceyhan'a giden 30 komando, ellerindeki sopalarla derneği tahrip etmiş, karşılarına çıkan dernek üyelerini de dövmüşlerdir. Saldırıya uğrayan toplumcuların ifadesini alan polis, saldırıdan sonra ilçeye dağılan komandolardan hiçbirini yakalamamıştır. Öte yandan Halk Oyuncuları'nın Elazığ'da *oynayacakları* «Pir Sultan Abdal» adlı oyun, Faruk Sükan zamanında valiliklere gönderilen ve toplumcu tiyatro topluluklarına izin verilmemesini isteyen gizli bir genelge üzerine Elazığ Valiliğince yasaklanmıştır. Önceden bilet alan halkın ve oyuncuların toplandığı sinema önüne gelen ümmetçiler, «Müslüman Türkiye» diye bağırarak halkı ve oyuncuları taş yağmuruna tutmuşlardır.

Sol'un Zaferi

■ Hindistan'da yapılan cumhurbaşkanlığı seçimini, Hint solunun adayı V. V. Giri kazanmıştır. Sağcıların ve Kongre Partisi'nin yöneticilerinin sağcı bir adayı desteklemelerine karşılık, *Başbakan Bayan* Gandi cesur davranarak partisinin temayülüne aykırı davranmış ve bütün sol partilerin desteğiyle Giri'nin cumhurbaşkanı seçilmesini sağlamıştır.

22 ağustos

Çekoslovakya'da

■ Çekoslovakya'daki bunalıma Sovyetler Birliği ve Varşova Paktı üyesi devletlerin müdahale edişlerinin yıldönümünde yer yer protesto gösterileri yapılmıştır. Prag'daki Wenceslas Alanı'nda 50 bine yakın Çek direniş gösterisinde bulunmuştur. Polisle halk arasındaki çatışmalarda ölenlerin sayısı 12'yi bulmuş, 920 kişi tutuklanmıştır. Müdahalenin yıldönümü dolayısıyla batı emperyalizmi aylardan beri hummalı bir faaliyet göstermiş, çeşitli tahriklerde bulunmuştur. Amerikan emperyalizmine karşı savaşırken can veren Vedat Demircioğlu'ndan, Duran Erdoğan'dan, Ali Turgut Aytaç'tan tek kelime söz etmeyenler, Çekoslovakya'da çarpışanlar için matem gösterileri yapmışlar, hürriyet, bağımsızlık türküleri söylemişlerdir.

Filistin karışıyor

■ Tüm müslümanlarca en kutsal mabetlerden biri olarak kabul edilen Kudüs'teki Mescid ül Aksa'da gece yarısı yangın çıkması, Filistin bölgesinde durumu adamakıllı gerginleştirmiştir. Olay, Kudüs'teki Arap topluluklarının şiddetli tepkisine sebep olmuş, bu yüzden yapılan nümayişlerde İsrail polisi A*raplara ateş açmıştır.* Avusturalyalı bir çiftlik yanaşması sanık olarak yakalanmışsa da, bu olayın Yahudilere karşı infialin daha da artmasına yolaçacağı muhakkaktır.

23 ağustos

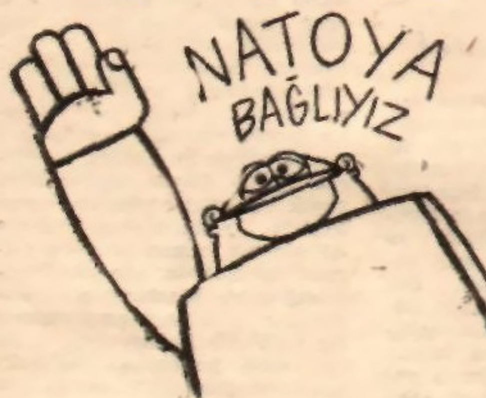
İşçi Birliği

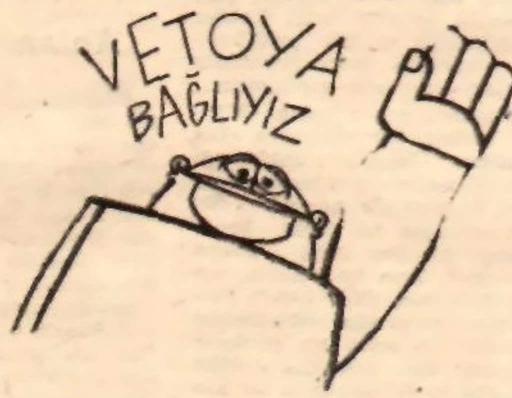
■ Ankarada sendikalar dışı bir İŞÇİ BİRLİĞİ kurulmuştur. Birliğin amacı, Türkiye işçilerinin bilimsel bir şekilde sınıf bilincine ulaşmalarını, yurt ve dünya sorunlarının çözümünde yetişmelerini ve yeni haklar elde etmelerini sağlamaktır. İşçi Birliği Başkanı Metin Gür, verdiği demeçte, «Bugünün Türkiyesi'nde işçi sınıfını temsil ettiğini sanan işçi *kuruluşları işçi topluluğu* üzerindeki bütün kontrollerini kaybetmişlerdir. Bu kuruluşlar işçi sınıfının tarihi hareketine yön vereceği yerde, bu hareketler işçi kuruluşlarına yön vermektedir. Bugün Türkiye'de 1400'ü aşkın sendika bulunmakta ve bütün bu kuruluşların harcamaları işçinin ekmek parasının içinden çıkmaktadır. Birliğimiz, işçilerin mutluluğunu, en yüce değer olan emeğin sömürüsüz ve öz*gür olmasında gören bütün e*mekçilerin örgütüdür» demiştir.

Mahkum edildiler

■ Bir süre önce Sinop'a yapılan bir gezi sırasında «Bağımsız Türkiye» diye bağırdıkları ve öğretmenlerine üzerinde «Tüm bağımsız Türkiye'nin özlemiyle... Deniz Harp Okulu Birinci Sınıftan sevgilerle» yazısı bulunan bir buket *verdikleri iddiasıyla yar*gılanan Hasan Çetin, Cuma Ali ve Mehmet Özeke adında üç Deniz Harp Okulu öğrencisi, Gölcük Askeri Mahkemesi'nde üçer ay hapse mahkum edilmişlerdir.

·GÖZ GÖRE · YALÇIN ÇETİN ·

HAFTANIN YORUMU

DOĞAN ÖZGÜDEN

ÖNSEÇİM SINAVI

Kabul etmek gerekir ki, Türkiye İşçi Partisi'nin bu defa açıklanan önseçim aday adayı listeleri, 1965 seçimlerindeki kadar renkli değildir. Bu listelerde birtakım «yıldız» lar ve «kuyruklu yıldız» lar yoktur... Bunu esasen beklemekteydik. Özellikle geçen yıl patlak veren iç mücadelelerden ve hele milli bakiye sisteminin kaldırılmasından sonra, küçük burjuva kaypaklığı içindeki «yıldız» lar ve «kuyruklu yıldız» lar için TİP milletvekili adaylığının *cezbedici bir yanı kalmamıştır.* Ama bizce önemli olan TİP listelerinde birtakım renkli transferlerin yeralması değil, bu listelerin partinin sınıfsal niteliğini yansıtabilmesidir. Hatırlanacağı üzere, 1965 seçimlerinde de, sayısı oldukça yüksek «yıldız» lara rağmen partinin aday listelerinde emekçiler ezici bir çoğunluk teşkil ediyordu. Bu defa açıklanan aday adayı listelerinde, isimleri sansasyon yaratan kişiler bulunmadığı için, partinin sınıfsal yapısı daha berrak şekilde yansımaktadır. Bildirgelerde, meydan konuşmalarında, radyolarda söylenenler ne olursa, ne kadar ilerici sloganlar atılırsa atılsın, herhangi bir partinin politik yelpazedeki gerçek yerini saptayacak olan mihenktaşı, işte bu aday listeleridir. Ağaların, montajcı kompradorların, Amerikancı bürokratların *yada onların has adamlarının listeleri silme doldurduğu* yedi burjuva partisinin karşısında TİP, tamamen emekçi halkın temsilcilerinden meydana gelen aday listeleriyle Türkiye'nin gerçekten tek toplumcu, devrimci ve bağımsızlıkçı partisi olduğunu ispatlamıştır

TİP aday adayı listelerini dolduran emekçiler, milletvekilliği garantisi olmadığını ve seçimden sonra sırf TİP adayı oldukları için işlerini, güvenliklerini yitireceklerini bile bile, kendi öz partilerinin parlamenter mücadelesine bir katkıda bulunmayı görev saymışlardır. Şimdi önseçimde oy kullanmak durumunda bulunan tüm TİP üyelerine de büyük sorumluluk düşmektedir. Bu, en azından 12 Ekim'de yedi burjuva partisine karşı sosyalist partiyi tercih etmek kadar büyük bir sorumluluktur. Önseçime katılmak üzere başvuran aday adaylarının sayısı *çoğu yerde o ilin milletvekili sayısından fazla olmadığı* için, hepsi de milletvekili listesinde yeralacaktır. Ama önemli olan, bu adayların milletvekili listelerindeki sıralarını tesbit etmektir. Gerçekçi bir tahminle denilebilir ki, TİP önümüzdeki seçimde en fazla 10 - 12 ilde birer milletvekili çıkartabilecektir. TİP'in milletvekili sayısı sadece İstanbul'da 3 - 4'ü bulabilir. Şu halde, partinin milletvekili çıkartması muhtemel bulunan illerin liste başlarına, partiyi en iyi şekilde temsil edebilecek yetenekteki kimselerin getirilmesi zorunluluk olmaktadır. Bu temsil yeteneği de, kişinin bilimsel sosyalizmi, proleterya ideolojisini kesinlikle benimsemiş olmasıyla, burjuva partilerine karşı parlamentoda fikir ve söz kavgası yapabilecek, ayrıca milletvekilliğinin sağladığı gelir ve dokunulmazlık imkânlarını partiyi örgütlemede kullanabilecek nitelikleri taşımasıyla saptanabilir

ŞU halde, önseçimde oy kullanmak hakkına sahip parti üyeleri, bu gerçeği asla gözden uzak tutmadan, yüzde yüze yakın bir iştirakle önümüzdeki pazar sandık başlarına gitmek ve tercihlerini bu esaslar çerçevesinde yapmak zorundadırlar. Kesinlikle inanıyoruz ki, sosyalist bir partide kenetlenip kendi sınıflarının kavgasını o örgüt içerisinde vermek bilincine varmış emekçiler, bu önseçimlerde de bilinçli olarak en doğru tercihleri yapacaklar ve partiyi parlamentoda temsil edecek kişileri en isabetli şekilde seçeceklerdir. Partinin gövdesi bu tercihi en demokratik şekilde yaptıktan sonra, parti genel merkezine düşen görev, önseçim sonuçlarını saygıyla karşılamak ve üyelerin iradeleriyle gelişigüzel *oynamamaktır. Belki bazı illerde,* başka alternatif olmadığı için, yukarıda sayılan yeteneklere sahip bulunmayan kişiler liste başına seçilmiş olabilir ve bu yüzden bütün partililerin saygı duyacağı herhangi bir kişi, sırf partinin daha iyi temsil edilmesi için, merkez kontenjanından liste başına getirilebilir. Ama, parti içi çekişmeler ve hizipleşmeler nedeniyle, üyelerin iradesini hiçe sayarak liste başlarına daha yetersiz kişileri «tepeden inme» getirmek, partiye hizmet değil, ihanet olur... Ve bunun hesabı, seçimden sonra yapılacak kongrelerde partiyi «tepeden inme» yönetmek heveslilerinden sorulur!

REFORMCU CHP'NİN İLÇE BAŞKANI
— Kaymakam dövdüren toprak ağası —

CHP'li toprak ağası kaymakamı dövdürdü!

Geçen hafta CHP seçim bildirgesinin toprak reformu ile ilgili bölümünü eleştirirken, CHP'nin sınıfsal yapısının gerçekten bir toprak reformu yapmaya imkan vermeyeceğini belirterek **«Halkı aldatıyorsun Ecevit, Ağaların partisi halkı topraklandıramaz»** demiştik.

Nitekim bu eleştirimizin yayınlanmasından birkaç gün sonra CHP'nin nasıl bir ağa partisi olduğu, Urfa'nın Hilvan İlçesi'nde patlak veren utanç verici bir olayla bir kez daha tesbit edilmiştir.

Urfa'ya hakim bir kaç sülaleden biri Hilvan'daki Paydaşlar, bir diğeri de Siverek'teki Bucaklar'dır. Bucaklar'ın AP'li olmasına karşılık, Paydaş'lar CHP'lidir.

Başlangıçta sadece Külünçe Köyü'nün sahibi olan Paydaş'lar, daha sonra köylülere baskı ve zulüm yaparak 2 milyon lira değerindeki Şeftali köyünü de yok bahasına ele geçirmişlerdir. Son olarak da Seylan Köyü'nü Siverek'te oturan sahibinden sadece 50 bin liraya kapatmışlardır. Oysa bu köyün de değeri bugün 2 milyon liraya yakındır.

Hilvan'da zorbalıkla tam bir saltanat kuran Paydaş'ların reisi Mahmut Paydaş, aynızamanda CHP'nin İlçe Başkanı'dır. Şu ağalık saltanatına son verecek, toprak reformu yapacak CHP'nin...

Paydaş'lar, bugüne kadar bütün sosyal hareketlere karşı çıkmışlar, en ufak direnişi ezmişlerdir. 27 Mayıs'tan sonra Hilvan'a tayin edilip ağa saltanatına karşı çıkan genç bir kaymakamı dövdürenler, Paydaşlar'dır. 1965 seçimlerinde TİP adayı Halil Büken'i dövdüren Paydaşlar'dır. Bu seçimlerde de TİP'in propagandasını yapan bir devrimciyi de iki üç kişinin zoruyla ciple kaçırarak tehdit eden bu Paydaşlar'dır.

Son olarak da CHP İlçe Başkanı Mahmut Paydaş'ın oğlu Avukat Celal Paydaş, baskılarına ve tehditlerine boyun eğmediği için Hilvan'ın genç kaymakamı Erdoğan İzgü'yü makamında dövmüştür. Son yıllarda kuraklık yüzünden doğuda iyi mahsul alınamamıştır. Bu durumda gerekli formaliteler tamamlandıktan sonra köylüye tohumluk verilmesi gerekmektedir. Kaymakam İzgü, bütün Hilvan köylülerine eşit şekilde tohumluk verilmesi için çalışırken, Avukat Celal Paydaş, kaymakamdan iltimaslı muamele istemiş ve önce kendi köylerine tohumluk verilmesini talep etmiştir. Kaymakam'ın imtiyazlı muamele yapamayacağını bildirmesi üzerine Celal Paydaş adamlarıyla birlikte Hilvan kaymakamlığını basarak kaymakam Erdoğan İzgü'yü dövmüştür. Bunun üzerine Kaymakam dövüldüğüne dair rapor alarak adliyeye başvurmuştur. Celal Paydaş da, kendi köylülerini şahit göstererek karşı dava açmıştır.

Olayın içyüzü burjuva gazetelerine olduğu gibi yansıtılmamış, karşılıklı bir kavga gibi gösterilmiştir.

Oysa, 1969 yılının 8. ayında, ortanın solu partisinin ilçe başkanın toprak ağasının oğlu, cumhuriyetin bir kaymakamını dövmektedir ve bu partinin umumi kâtibi devrimcilikten dem vurmaktadır. Hikâyenin aslı işte budur!..

Heybelide İnönü ile son pazarlıklarını yapan Amerikan Elçisi Handley

Amerika'dan icazetli koalisyon peşindeki İnönü.

Amerikancı AP - CHP kolisyonu yolunda

CHP, Amerika'ya yeni tavizler verdi

ANT'ın bu hafta orta sayfalarında, Vehbi Koç gibi kompradorlarla işbirliği halindeki CHP'nin, 1947'de Türkiye'nin kapılarını Amerikan emperyalizmine nasıl açtığının hikayesini bulacaksınız.

Ne var ki, CHP'nin Amerika ile işbirliği artık tarihe mal olmuş bir kara sayfadan ibaret değildir. Bizim amacımız, sırf CHP'yi yıpratmak için tarihten bazı kara sayfaları çıkartarak ikide birde CHP'lilerin suratlarına çarpmak da değildir.

1947'de Türkiye'nin kapılarını Amerikan emperyalizmine açan CHP, aradan 22 yıl geçtikten sonra, hem de iktidar için iddialı olduğu bir sırada, yine Amerika ile senli benli ilişkiler içerisindedir ve tüm politikasını Amerikan emperyalizminin şartları içerisinde saptamıştır.

Nitekim, geçen hafta CHP'nin bildirge tefrikasının **«Dış politika»** bölümü açıklandığı zaman, sözümona ortanın solundaki bu partinin Amerikan dümensuyundan bir türlü koparnadığı bir kez daha ortaya çıkmıştır. Tam bu açıklamanın yapıldığı gün, CHP Lideri İnönü'nün, Amerikan Büyükelçisi Handley ile uzun bir görüşme yapması da Amerika - CHP pazarlığını ve işbirliğini bir kez daha doğrulamıştır.

CHP bildirgesinin dış politika ile ilgili bölümünün daha başlangıcında aynen şöyle denilmektedir:

«Türkiye Devleti, ittifaklarına bağlıdır, ittifak hükümlerine dikkatle uyar ve uyulmasını bekler.»

Onun altında ise, bağımsızlıktan, tarafsızlıktan, barıştan, ulusal egemenlikten dem vuran bazı cümleler yeralmaktadır. Ancak güldürgenin toprak reformu, sanayi, eğitim ile ilgili bölümlerinde olduğu gibi, bu bölümde de CHP büyük bir aldatmacanın içindedir.

Nasıl ki 10 senede gerçek değeri üzerinden kamulaştırma esas alınarak bir toprak reformunun gerçekleştirilmesi mümkün değilse, NATO'ya, CENTO'ya bağlı, bu ittifaklar hükümlerine dikkatle uyan bir siyasi partinin, ulusal ve bağımsız bir dış politika izlemesi mümkün değildir. NATO'nun sadece ve sadece Amerikan emperyalizminin çıkarlarına işleyen bir saldırı makinesi olduğunu ve Türkiye'nin de bu mekanizma içerisinde bir ucuz asker deposu olarak kullanıldığını, üstelik NATO komutanlarının emrindeki Türkiye ordularının Türkiye çıkarlarını değil, Amerika'nın çıkarlarını savunmakla görevlendirildiğini bilmeyen kalmamıştır. Bu gerçek ortada dururken CHP'nin hâlâ NATO ve CENTO'ya bağlılıktan dem vurması, iplerinin yüzde yüz Amerika'nın elinde bulunduğunun inkâr kabul etmez kanıtıdır.

Anlamlı Ziyaret

Bildirgenin dış politika bölümünün basına açıklanmasından hemen sonra, CHP'nin Amerika'ya sadakatini garantileyen Büyükelçi William Handley, derhal özel bir motora atlayarak Heybeliada'ya gitmiş ve CHP lideriyle tam bir saat onbeş dakika görüşmüştür. Görüşmede, ortanın solu lideri Bülent Ecevit de hazır bulunmuştur. Görüşmeden sonra basına doğru dürüst bir açıklama yapılmamış, sadece Handley, **«Benim ziyaret etmek istediğim büyük bir insandı. Beni kabul etmekle bana şeref verdi. Kendisiyle çok güzel bir şekilde ve dünyanın bazı genel meseleleri hakkında konuştuk»** demekle yetinmiştir.

Ziyaretinin nedenini, **«bir büyük insana hayranlığına»** bağlayan Handley'in, Türkiye'ye gelelî üç aya yakın bir zaman olduğu halde, tam CHP'nin dış politika taahhütlerinin kamuoyuna resmen açıklandığı günün akşamını ziyaret zamanı olarak seçmesi oldukça manidardır. **«Çok güzel bir şekilde»** dünyanın bazı genel meseleleri hakkında yapılan görüşmenin de, CHP bildirgesinde açıklanan **«ittifaklara bağlılık»** çerçevesi içerisinde geçtiğinde şüphe yoktur.

Bu ziyaret, büyük bir ihtimalle, aylarca önce olağanüstü büyükelçi McGhee'den ve daha sonra Komer'den koalisyon için **«geç işareti»** alan Amerikancı İnönü'nün, müstakbel bir koalisyonda Amerika'nın sağlayacağı yardımlar ve CHP'nin Amerika'ya vereceği yeni tavizler konusunda son pazarlıklara imkan sağlamıştır. Zira, Demirel'in gerek Bayar cephesinden, gerek ümmetçi cepheden maruz kaldığı saldırılardan sonra AP'nin tek başına iktidara gelmesi ihtimalinin adamakıllı azaldığını ve Washington'da hazırlanan planlar çerçevesinde bir CHP-AP koalisyonu, yada bir **«milli koalisyon»** ihtimalinin kuvvetlendiğini Amerikan istihbarat servisleri hassas bir şekilde tesbit etmişlerdir.

O Amerikan istihbarat servisleri ki, Türkiye'de anti - emperyalist ve anti - kapitalist hareketle, diğer burjuva partileri gibi, CHP'nin de hiç-

Dergimizin bağlandığı mürettiphanede infilak

Dergimizin ve kitaplarımızın dizilip basıldığı Es-İn Matbaası'nda geçen cuma akşamı bilinmeyen bir sebepten bir yangın çıkmış ve infilak olmuştur.. Yangın ve infilakın nedeni üzerinde soruşturma devam etmektedir. Tam dergimizin bağlanmakta olduğu sırada meydana gelen bu olaya rağmen, büyük bir fedakarlıkla dergimizin zamanında bağlanmasını ve yayınlanmasını sağlayan Es-İn Matbaası ile Yönet Matbaası sahiplerine, yöneticilerine ve emekçilerine teşekkürü bir borç biliriz.

• **Hür Subay'ların açıkladıkları Amerikan gizli raporlarından ikisinin fotokopileri... Emperyalizmin tek hedefi: TİP**

bir ilgisi olmadığını, aksine Amerikancı bürokrat - toprak ağası - montajcı komprador partisi CHP'nin aslında Amerika'nın dümensuyunda olduğunu çoktan tesbit etmişlerdir. Bir zamanlar bağımsızlıktan, ortanın solundan dem vuran CHP'nin, bu manevrayı sırf gerçek sol hareketi parçalamak ve engellemek üzere tezgahladığını da gayet iyi anlamışlardır.

Hür Subaylar

Nitekim geçen hafta gazetelere **«Hür Subaylar Komitesi»** imzasıyla gönderilen bir bildiriye ek olarak verilen Amerikan gizli istihbarat servislerinin gizli raporlarında, anti - emperyalist ve anti - Amerikan hareketin sadece TİP çevresinde örgütlendiği ve yürütüldüğü açıkça belirtilmektedir.

Amerikan Özel Araştırma Dairesi Karşı Casusluk Bölümü tarafından hazırlanan ve «gizli» damgasını taşıyan belgelerde, Angola, Yunanistan ve Türkiye gibi ülkelerde girişilen Amerikan aleyhtarı kampanyalar konusunda bilgi verilmekte ve çareler üzerinde durulmaktadır. Gizli raporun Türkiye ile ilgili bölümünde, Türkiye İşçi Partisi'nin başlattığı **«Amerika'ya karşı pasif direnme kampanyası»**na dikkatler çekilerek bu partinin komünistleri bir araya toplayan bir kuruluş olduğu ve anti - Amerikan hareketler için bir üs olarak kullanıldığı ileri sürülmektedir.

Amerikan gizli istihbarat servislerinin, Türkiye'nin iç işlerine adamakıllı burnunu batıran bu faaliyetleri karşısında büyük tepki gösteren Hür Subaylar, bildirilerinde şöyle demektedirler:

«Amerikan gizli istihbarat servisi görevlileri, komünizm tehlikesine karşı savaş şiarını kendilerine emin kalkan yaparak anayasamızın emin kanadı altında faaliyet gösteren siyasal ve toplumsal Türk örgütlerini takip etmekte ve adam kandırmak için çirkin oyunlara el atmaktadırlar. Amerikalılar iğrenç emellerine nail olmak için Atatürk'ün bize emanet ettiği anavatana olan derin sevgimizi ve bağımsızlık savaşımızı komünizm tehlikesi olarak nitelendirmekte, Türk ulusunu uyutmak için çaba harcamaktadırlar.»

Hür Subaylar, Türkiye'deki Amerikalı memurların yeraltı faaliyeti yürüttüklerini ve CIA ajanlarının Türkiye'deki bütün resmi teşekküllere sokulduğunu iddia ettikten sonra şöyle demektedirler :

«Mevcut nizam ve anayasa için tehlike devam edecek olursa, hükümeti, Amerikalıları ve onların yerli uşaklarını vatan ve milletimiz namına tekrar uyarmak isteriz ki, benliğini ve varlığını yurduna, ulusuna vakfetmiş olan Türk ordusu ve halkımız bu yüz kızartıcı hareketlere son vermeyi kendisi için şerefli bir ödev sayacaktır.»

İşte «**ittifaklara bağlılık**» maskesi altında nasıl adi bir işbirlikçilik içinde bulunduğu bir kez daha ortaya çıkan CHP'nin kodamanları, sağda solda yaptıkları seçim konuşmalarında da AP ile koalisyona hazırlandıklarını gizlememekte, AP'lilere karşı fazla kırıcı davranmamaları gerektiğini, zira birkaç ay sonra AP ile ortak olabileceklerini partililere söylemektedirler.

Şer Koalisyonu

Her ne kadar Genel Sekreter Ecevit, CHP'nin koalisyon yapmayacağını, zira tek başına iktidara geleceğini söylemekte ise de, bunun bir seçim ağzı olduğuna şüphe yoktur. Halkın ebedi ve ezeli düşmanı CHP'nin halktan oy alarak tek başına iktidara gelemeyeceğini hiç şüphe yok Ecevit'in kendisi de bilmektedir. Ve Ecevit, oy oranı % 50'nin ve milletvekili sayısı 226'nın altına düşmüş bir AP ile koalisyon kurmaya dünden razıdır.

Demirel'i karşısına alan Bayar, çeşitli konuşmalarında tek başına bir A.P. iktidarı değil, bir «**milli koalisyon**» gerekliliğini eski DP'lilere ısrarla telkin etmektedir. Ki bu, AP'ye oy verilmemesi anlamına gelmektedri.

Ümmetçi'lerin liderlerinden Necmettin Erbakan'ın AP genel merkezince veto edilmesi de, bütün ümmetçi takımı birdenbire AP'nin karşısına dikmiştir. Nitekim hapishane kaçkını Mehmet Eygi, yurt dışından yolladığı ve Bugün Gazetesi'nin 22 Ağustos tarihli sayısında yayınlanan son fetvasında aynen şöyle demektedir :

«Adalet Partisi'ni tutan müslüman vatandaşlar!... Aldanmayınız, aldatılmayınız.. Masonlara, devrimbaz'lara, müslüman düşmanlarına rey vermeyiniz. Müslümanlara mecburen oy verdirtmek için listelerde, farmason adayların yanlarına müslüman seçilmemesi için gerekirse müslümanları da feda edeceğiz. Hepsini boykot edeceğiz. Varsın bazı yerlerde AP kaybetsin. Tek. halk düşmanı masonlar seçilmesin.»

Bu fetvanın, kısa zamanda bir çok camilerde yankılanacağından da şüphe edilmemelidir. Gerçi Bayar ve Ümmetçiler cephelerinden gelen bu saldırılar, eski demokrat ve dindar vatandaş oylarını yüzde yüz etkileyemez. Ama, AP'yi tek başına iktidara gelmekten mahrum bırakabilir.

Ve böylece, Amerika'nın aylarca önce tezgahlandığı, Amerika'ya arka arkaya davet ettiği CHP kodamanlarına talim ettirdiği şu Amerikancı koalisyon da kaçınılmaz hale gelebilir.

Böyle bir koalisyon teşekkül ettikten sonra da, iki «göbek» partisinin el birliğiyle, hem aşırı sağı, hem de solu temizlemek için bütün devlet imkanlarını seferber edecekleri muhakkaktır. Zira Amerika böyle istemektedir.

Olayların her geçen gün doğruladığı bu gerçek karşısında bütün sosyalistlere tek görev düşmektedir. Aradaki bölünmelere, görüş ayrılıklarına rağmen Amerikancı cepheye karşı yekvücut olarak çıkmak, başka sosyalist örgüt bulunmadığına göre, Amerika'nın kendisine başlıca hedef olarak seçtiği TİP'i seçimlerde mutlak şekilde desteklemek...

Ağacın Çürüğü

Yaşar Kemal

Bizim aydın geçinenler strateji tartışmalarına bayılıyorlar. Son yıllarda kendisine sol diyen her kişi bir strateji uzmanı oldu, Strateji diyorlar da başka bir şey demiyorlar. Bayılıyorlar strateji tartışmasına. Öylesine bayılıyorlar ki, olanakları olsa sırtüstü yatıp bir ömür boyu strateji tartışacaklar. Düşünmek, strateji tartışmak hiç de zararlı değil. İnsanın kafasını işletir tartışma. İnsan ister istemez yeni şeyler öğrenir. Öğrenir mi dersiniz?

Şimdiden istikbalin ssoyalizmini nasıl kuracağız, hangi stratejiyle emekçiler iktidarı elde edecekler bunun tartışması birinci iş. Çok güzel, çok münasip. Ama bir memlekette bütün çaba bu olursa sanırım ki, bütün stratejiler o memleketin emekçisinin çok az işine yarar. Bir de bu strateji tartışmalarının yanına tek emekçi sosyalist örgüt düşmanlığını da ekledin mi iş tamamlanıyor. Bir de pertavsızla bağımsız Türkiyeyi kurmak için işbirliği yapacak milli burjuvayı aradın mı iş daha iyi tamamlanıyor. Bir de bir elini bağımsız Türkiye uğruna Nato'ya, Cento'ya, Sento'ya, Canto'ya, bilumum ittifaklarımıza candan bağlı CHP'ye kaptırdın mı iş daha daha daha da tamamlanıyor. Bir elin de Dev - Güç bürokratının elinde oldu mu, artık bu güzel işin değme keyfine arkadaş... Bir de sabahtan akşama kadar kendine parlak adlar tak... Devrimci sosyalist, proleter sosyalist, taktisyen sosyalist, bir tek sosyalist, demokratik sosyalist, bağımsızlıkçı sosyalist... Uydur uydur, uydur ha uydur... Elinin altında da yerini bulmamış taşkın bir su gibi o kıyıdan bu kıyıya şimdilik vuran bir gençlik var... Parlak sözcüklerle, adlarla oyna... Ama bir tek amacın olsun, tek işçi örgütüne hiçbir düşmanın reva görmeyeceği bir şekilde çat. Revizyonist diye ver yansın et... Bir de oportünist sözcüğünü kullan ki kullan... Bin kere, beş bin kere söyle ki tutar... Haaa, bir de sosyalist sözcüğünü ağza alma... Kompradorlarımız güceniriler, gocunurlar.

Bu strateji işini daha on yıl odalarda, sıcak sıcak salonlarda tartışmak gerek En sağlam sosyalizm böyle büyük bir emekle, böyle bir düşünce çabasıyla elde edilebilir ancak. Bunun dışında düşünenler, parti kurup sosyalizmi şimdilik halka iletmek isteyenler oportünistlerdir, revizyonistlerdir, milli burjuva düşmanı akılsızlardır, taktiksizlerdir. Onlar ki strateji bilmezler...

Bir başka bir şey daha var. Bu parti, revizyonist, oportünist, anti - natomist, anti - milli burjuvazist parti ne işe yarar.. Hiç bir işe yaramaz. Ne diyor, ne diyor? Ben diyor oyla iktidara geleceğim, diyor. Olur mu böyle olur mu? Bir sosyalist parti oyla iktidara gelir mi? Bu, aşırı solculuğun neresine sığar? Ya nasıl gelir arkadaş? Oysuz her yoldan gelir. Öyleyse oya moya, halka malka, emekçiye kelekçiye bizim bir muhtaçlığımız yok. Oysuz sosyalist partisiz, emekçisiz iktidara geleceğiz. Con Ahmet hazretleri Türkiyede yetiştiği için, biz de Türk devrimcileri olduğumuzdan partisiz iktidarı bizce sağlamak her zaman mümkünat içindedir.

«Bir sosyalist parti kurulduğunda devrimci nüvesini içinde taşır. Bu partinin savaşı türlü safhalar gösterir. Emekçinin iktidara gelmesi için önündeki bütün engellerle savaşır. Demokratik düzenin kurulması için savaşır.» Bu, 1905'ten önceki mutlakiyet Rusyası olabilir ve orada yalnız biçimsel demokrasinin kurulması için savaşılır. Gene o çağdaki Almanya olabilir, orada da emekçilerin öncelikle savaşı sınıf savaşı olabilir.

İş çağımıza gelince, yeni sömürgecilik doğunca, hele de geri kalmış bir memlekette olunca sosyalist savaşla, bağımsızlık savaşı birleşir, bir olur. Va mı bunun başka bir çaresi?

İktidara nasıl mı gelinir? Bir sosyalist için bunun hiç bir kaidesi yoktur. Her memleketin, her çağın kendi koşulları gösterir. Sakal koyverip dağlardan da inebilirsin. Ve de sosyalist düzeni güzelce kurabilirsin.

Öyleyse bir sosyalistin bütün strateji, milli, gayri milli burjuva tartışmasından önce yapacağı ne var? Önce bir sosyalist örgütü kurmak, sonra o sosyalist örgütü güçlendirmek, sonra önce emekçilerin tümünün desteğini sağlamak, sonra bütün halkın desteğini sağlamak, sonra kapitalist, sömürücü düzenden zarar görmüş bütün tabakaların desteğini sağlamak... En sonra, o da varsa, pertavsızla arayıp milli burjuvayı bulmak, bulup işbirliği yapmak... Bulamazsak Natocu, Centocu, Sotocu CHP'ye sarılmak. Ama önce, ama önce, ama önce bütün gücümüzle sosyalist örgütü güçlendirmek. Hani şu oportünist olanı var ya, işte onu güçlendirmek. Bunun için de canını dişine takmak. Halkın desteğini yüzde yüz sağlamak.

Halkın oyunu alabilecek kadar, halkın sevgisini kazanamamış bir sosyalist takımı hiç bir suretle iktidara gelemez. Gelirse de iktidarda kalamaz. Kalırsa da sosyalist düzeni kuramaz.

En aşırı sol, sosyalist örgüte en bağlı, ona kendisini adamış kişidir. En iyi strateji halkın desteğini en kısa yoldan sağlama stratejisidir. Buna inanmayan, bunun dışında kendisine aşırı solum deyip gep gep gerinen sol yok mu? Var. Hem de nasıl var. Dünya soluna strateji öğreten sosyalistler, sosyalist sözcüğünü yasak edip en aşırı sol geçinen sollar tümen tümen. Akıllarınca, salonlarınca bin yaşasınlar. Onlara kimsenin bir diyeceği yok. Ama Türkiyede bir takım sosyalistlerin gerçekten işleri var.

Sevgili arkadaşlarımız kusura kalmasınlar... Milli burjuvanın desteği mi? Natolu, Centolu, Sotolu CHP'nin desteği mi? Sosyalizm adına, sosyalist sözcüğünün yasaklanması mı? Yok yok, kusura kalmasınlar. Emekçileri yanlarında bulamayacaklardır. Örgüt güçlensin, emekçilerin çogunluğunun desteği sağlansın, şimdilik ilk amaç bu. İlk iş. Ağacın çürüğü özünden olur. Emekçiler sağlam. Siz işinize bakın.

TİP'in İstanbul önseçiminde Aybar - Aren mücadelesi

SADUN AREN
— İstanbul aday adayı —

MEHMET ALİ AYBAR
İstanbul aday adayı

ÖNÜMÜZDEKİ pazar günü Türkiye'de partilerin milletvekili adaylarını tesbit etmek üzere önseçimler yapılacaktır. 1969 seçimine 67 ilde birden katılacağını ilan eden Türkiye İşçi Partisi, adayları tesbit etmek üzere 54 ilde önseçim yapacaktır. Zira, bir ilde önseçim yapılabilmesi için, o ilden seçilecek milletvekili sayısının yarısından bir fazla aday adaylığı müracaatı olmak lazımdır. 13 ilde bu kadar müracaat sağlanamadığı için bu illerdeki aday listelerini tamamen parti genel merkezi tesbit edecektir.

Türkiye İşçi Partisi'nin geçen hafta açıklanan aday adayları, partinin sınıfsal yapısını ve diğer partilerden farkını bir kere daha ortaya koymuştur. Zira, diğer yedi partinin aday listelerini tüccarlar, toprak ağaları, bürokratlar doldururken Türkiye İşçi Partisi'nin adaylığı için müracaat edenlerin ezici çoğunluğu emekçi sınıflara mensuptur.

54 ilde aday adaylığı için müracaat eden 440 kişiden 106'sı işçi, 67'si küçük çiftçi, rençber, 34'ü sendikacı, 25'i şoför, 104'ü küçük esnaf ve zanaatkar, 44'ü öğretmen, 17'si memur ve emekli, 16'sı avukat, 7'si doktor, 4'ü profesör ve doçent, 8'i gazeteci ve yazar, 4'ü iktisatçı, 2'si mimar ve mühendis, 2'si de din adamıdır.

Geçen dönemde milletvekili olan 6 TİP'li ise, bu defa adaylık için müracaatta bulunmamışlardır. Bu milletvekilleri Behice Boran, Yahya Kanbolat, Yusuf Ziya Bahadınlı, Adil Kurtel, Cemal Hakkı Selek ve Çetin Altan'dır.

Önseçimin en hareketli geçeceği yer, aday listelerinden de anlaşılacağı gibi İstanbul ilidir. Zira genel merkeze muhalif milletvekillerinden Prof. Sadun Aren ile Şaban Erik İstanbul'dan adaylıklarını koydukları gibi, Genel Başkan Mehmet Ali Aybar ve Genel Sekreter Rıza Kuas da yine İstanbul'dan önseçime katılmaktadırlar.

Genel merkez yöneticilerinin yetkilerini kullanarak önseçime girmeden kendilerini merkez kontenjanından liste başlarına koyacaklarına dair çıkartılan söylentilere ve hattâ Akşam Gazetesi'nin bu konudaki iddiah yayınına rağmen, Genel Başkan Mehmet Ali Aybar ile Genel Sekreter Rıza Kuas İstanbul'dan, diğer genel sekreter Tarık Ziya Ekinci de Diyarbakır'dan önseçime girmeyi ve partililer kendilerini münasip gördüğü takdirde aday olmayı kararlaştırmışlardır.

Bu durumda, İstanbul'daki ön seçim bir bakıma Aybar - Aren mücadelesi şeklinde geçecektir.

Aday adayları

ERZURUM: Hacı Mehmet Çalışkan, Mehmet İzzet Gündüz, Argun Müceldili

ESKİŞEHİR: Mehmet Ali Çeşmebaşı, Abdülgani Gürbüzer, İbrahim Özkan, Hüseyin Savaş

GAZİANTEP: Saip Atay, Memik Çakır, Mehmet Fikret Çetin, Ali Çıldır, Hamdi Doğan, Saadettin Eryakıcı, Ali Karaca, Kaygusuz Polat, Mahmut Soğuk

GÜMÜŞHANE: İbrahim Aydın, Mehmet Ezher

HAKKARİ: Salih Özkarabay

HATAY: Süleyman Faik Çağlar, Sabri Elçi, Süleyman Galioğlu, Mehmet Gezgin, Ali Göçmen, Ahmet Göçmez, Salman Güner, Ali Öztürk, Hasan Yeşil

İÇEL: Ali Aksaç, Sakıp Bulutlu, Uğur Cankoçak, Ziya Darendeli, Ahmet Doğruözoğlu, Nazmi Kaya, Zekeriye Kayaselçuk, Ahmet Duran Şataf, Kadir Tolu, Mehmet Turgut

İSTANBUL: Hüseyin Adıduyulmuş, Hıdır Akkaya, Ali Aksaç, Faik Aksamaz, Dursun Ali Akturan, Recep Alkan, Mehmet Alpay, Sadun Aren, Mehmet Ali Aybar, Osman Babatürk, Murathan Bedel, Fethi Berker, Ahmet Cansızoğlu, Nazife Cemgil, Ahmet Alaattin Cingözoğlu, Mehmet Yılmaz Dereli, Müslüm Durmaz, Şaban Erik, İbrahim Eroğlu, Nihat Karakaş, Şinasi Kaya, Rıza Kuas, Hasan Kurtulan, Kemal Nebioğlu, Şerafettin Oktay, Yaşan İhsan Önsen, Şevket Özçalkan, Cevat Özdemir, İsmail Sığın, M. Ziyaettin Sonceley, Ramazan Şahin, Ahmet Şengeç, Bayram Temizkan, Mehmet Türkyılmaz, Niyazi Volkanlı, İhsan Fikri Yalçın, Mehmet Duran Yüksel, İsmail Bilyacıoğlu

AYDIN: Kemal Bilgin, Orhan Çubukçu, Murat Demirel, Ali Erol, Mehmet Gök, Hüseyin Kaya, Yakup Sönmez, Durmuş Uyanık, Hasan Yavaş

BALIKESİR: Adil Bayrı, İbrahim Çağlar, İsmail Tekin, Adnan Yıldız, Mehmet Yıldız, Sezai Zeren

BİLECİK: Niyazi Kuas, Cevat Özdemir

BURSA: Şükrü Akmansoy, Ahmet Atan, Enver Ziya Babanoğlu, Mehmet Bağcı, Ramazan Güleryüz, Fevzi Kavuk, Nuri Kayseri, Ahmet Kınabaş, Hidayet Özcan, Ali Hikmet Sağbaş, Sacit Tulis

BİTLİS: Abbas Keskin, Alaattin Aksaoy

ARTVİN: Asım Deniz, Muzaffer Şahin, Ömer Lütfi Yıldırım

KIRKLARELİ: İbrahim Balcı, Hüseyin Çıran, Mustafa Karabıyık, Erdoğan Özen, Kemal Öztürk, Fahri Seçkin, Osman Yıldırım, Ali Şimşek

ANKARA: Hikmet Akbaş, H. Hüseyin Ayyıldız, Halil Birlikseven, Cevat Boran, Dursun Bozkurt, Edip Bozkurt, Uğur Cankoçak, Bekir Celep, Yakup Çalık, Gülsevil Çiftçi, Muammer Çilingiroğlu, Dursun Doğanay, Abdurrahman Erbahadır, Kazım Erdem, Kemal Göksan, Mustafa Güçlü, Turhan Kaya, Hasan Hüseyin Korkmazgil, Mustafa Kayaardı, Durmuş Kılıç, Hüseyin Koçak, Ünal Koçak, Kemal Ozan, Aziz Cudi Öktem, Güner Samlı, Nihat Sargın, Mazhar Sözen, Mahmut Tatar, Şevket Timur, Abbas Uğurlu, Halil İbrahim Ünal, Adil Yıldırım, Yusuf Yıldırımi

BİNGÖL: Resul Çubukçu, Yusuf Kahraman

ÇANKIRI: İsmet Demir Uluç Şaban Erkan Yiğit

ÇANAKKALE: Mehmet Ba, Ali Erdin, Cemil Fışkın, Mehmet Özcan, Mustafa Sabri Peküin, Selahattin Şahin

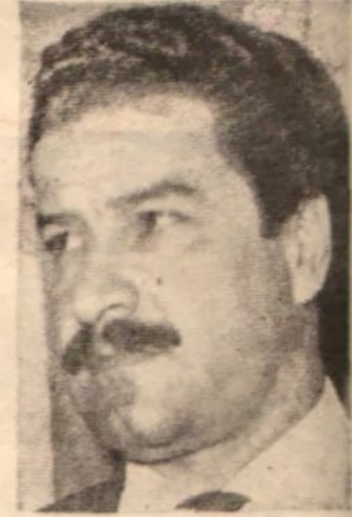
ÇORUM: Hüseyin Ardıç, Raif Atlas, İlhan Oskay, Noman Örkmen, Mehmet Ali Uysal, Osman Yaman, Ali Yıldırım

DİYARBAKIR: Abdullah Aydınlı, Mehmet Doşkun, Tarık Ziya Ekinci, Ali Gür, Remzi İnanç, Mahmut Kılınç, Mehdi Zana

ERZİNCAN: Hasan Basri Aydın, Ali Kepez, Abuzer Tanrıverdi, Kamer Doğan Yiğit

EDİRNE: Sinan Kaya, Sadullah Okyapar, Ahmet Kaya Turan, Tahsin Yavaş

TARIK ZİYA EKİNCİ — Diyarbakır aday adayı

RIZA KUAS
— İstanbul aday adayı —

ELAZIĞ: Fevzi Bilgin, Ejder İme, Hüseyin Kayacan, Ahmet Lütfü Nas, Celal Sayılı

RİZE: Yusuf Dağcı, Reşat Engin, Kenan Kantoğlu, Sabit Sever, Mehmet Hilmi İşçeviren

SAKARYA: Necati Bayın, Selahattin Bayın, Cevdet Dilek, Niyazi Şahin, Muzaffer Şatır, Recep Türk

SAMSUN: Adnan Rıfat Akyel, Ömer Faruk Büyükkartal, Edip Dönmez, Abdulkadir Fırat, Faruk Kayabayoğlu, Faik Keşte, Bayram Kurt, Osman Öztürk, Mustafa Şenel, Erdoğan Türer, Hüseyin Yılmaz

SİNOP: Selahattin Gökdağ, Ali Rıza Kayaalp, Hasan Koca, Osman Saatçı

SİVAS: Mahmut Celalettin Can, Ali Göksel, Halis Kılıçkaya, Ali Özçelik, Necati Tuna, Sezai Zeren

TEKİRDAĞ: Rami Arıcan, Savlet Dağlar

TOKAT: İbrahim Akın, Hacı Mehmet Coşkun, Mehmet Düzgün, Zafer Öztürk, Şahin Yılmaz

TRABZON: Özgün Baran, Sadık Çalışkan, Hüseyin Dinçtürk, Mehmet Emiralioğlu, Subutay Karahasanoğlu

TUNCELİ: Kemal Burkay, Hıdır İnce

URFA: İbrahim Babaoğlu, Halil Çeken, Sabriye Hakverdioğlu, Mustafa Şenyücel, Salih Şahin, Zülfikar Tiğrek

UŞAK: Ahmet Özkerem, Halil Somalı, Kazım Türkoğlu

VAN: Muhacir Atmaca, Ömer Deniz, Cemil Fazla, Hamit Necmettin Yazıcı

ZONGULDAK: Osman Aslanbay, Cemil Doğru, İbrahim Ersoy, Hüsamettin Güven, Muhittin Kurt, Mahir Uzun, Yavuz Ünal, Hasan Naili Severge

ADANA: Cenan Bıçakçı, Mustafa İspir, Esef Karakaya, Ali Karcı, Hüseyin Korkmaz, Recep Mete, Selahattin Uyar, Sinan Ünsal, Erol Üşenmez, Şükrü Vural, İsmail Yıldırım

AFYON: Salih Alcı, Mehmet Çelik, Rıza Karakurt, Kemal Kesin, Mehmet Ali Ertorun, Ali Şaylı

AMASYA: Naci Eren, Yılmaz Elmas, Cemal Kara, Abbas Şahin, Fevzi Ünal

ANTALYA: Ali Ay, Durmuş Davrağ, Turan Kaya, İhsan Köseoğlu, Hasan Yılmaz

KOCAELİ: İlyas Başyılmaz, Ersin Özonur

KASTAMONU: Cemil Akcan, Muzaffer Akkaya, İbrahim Çağlar, Mustafa Gözlüklü, Ziya Özkan, Abdullah Yahyaoğlu

KONYA: Recep Arpalı, Zeki Baypınar, Ali Rıza Biçer, Hüseyin Gümüş, Yunus Koçak, Mevlut Ödev, Mustafa Topal, İbrahim Yaşar, Mehmet Yılancı

KARS: Gazi Aslan, Nurettin Değer, Mustafa Gemici, Mikdat Gören, İsmet Gülyiyen, Kazım Karabulut, Faik Kavan, Kemal Kaya, Hacı Halil Şamiloğlu, Feyzi Yılmaz

İZMİR: Ahmet Akarçay, Sadık Arıkan, Metin Ayhan, Süleyman Balkan, Hamdi Bertan, Zühtü Can, Rauf Çapan, Salih Demiryürek, İsmail Derman, Abbas Dindar, İbrahim Dutkin, Hasan Hüseyin Ergenç, Cavit Günay, Şerif Günay, İbrahim Kanık, İbrahim Rüstemoğlu, Mehmet Selik, Rıfat Şengüler, İbrahim Türkcan, Ahmet Ulucaay, İsa Vardar, Habil Yılmaz, Hüseyin Zeybekoğlu

KÜTAHYA: Sabri Basan, Adem Çiftçi, Hüseyin Işık

MALATYA: Mehmet Hayrettin Abacı, Hüseyin Akgün, Şevket Ayeri, Hacı Mehmet Çakır, Hasan Engül, Hüseyin Özşahin, Abdülkadir Şabaner, Ali Seydi Şahin, Mehmet Tuncer, Hüseyin Vural

MANİSA: Hüseyin Bağbaş, Müslüm Çiçekliyer, Hamdi Dilber, İbrahim Erdoğan, Kazım Güdürü, Nazmi Kararifatoğlu, Sami Kırgız, Mehmet Uçar, Mehmet Yıldız

MARAŞ: Mustafa Çankaya, Hasan Gök, Bektaş Gülşen, Mehmet Kayabaşı, Mevlut Kılıç, İbrahim Özcan, Durdu Ziba

YOZGAT: İsmail Altan, Ahmet Gölgelioğlu, Haydar Vartlıoğlu

MARDİN: Zülfü Ayata, Tahsin Ekinci, Kemal Sülker Okur

MUĞLA: İsmet Dönmez, Feyzullah Ertuğrul, Hüseyin Korkut, Mehmet Ressamoğlu

NEVŞEHİR: Kemal Noyan, Hüseyin Yılmaz.

NİHAT SARGIN
— Ankara aday adayı —

BEHİCE BORAN — Bu defa milletvekili adayı olmadı

Ferruh Doğan

İMDAAAT!!!

SEÇİM SANDIĞI

Türkiye'de Konut Faciası

Sedat EMEKÇİ

YILLARDAN beri hayasızca yürütülen kalkınma edebiyatına rağmen toplum sorunlarının hiç birisi çözülememiştir Türkiye'de. Yurdumuzda milyonlarca toprak ve sanayi işçisi dar gelirli vatandaşlar, ya gecekondularda yada medeni yaşantıyı asgari ölçüde dahi tatmin etmekten yoksun perişan şehir ve köy konutlarında sürünmektedirler. Artan nüfus özellikle şehirlerde konut talebini büyük bir hızla arttırmakta, yaşadığımız kapkaççı düzen içerisinde özel teşebbüse korkunç kârlar sağlama imkanları böylece devamlı olarak yaratılmaktadır. İstanbul ve Ankara gibi büyük şehirlerimizde yeni binaların ve blok apartmanların çoğu kalfalar yada ustalar tarafından inşa olunmakta, mukavemeti az malzeme ve şişirme işçilik kullanılmakta ve konutlar maliyetlerinin çok üstündeki fiatlarla dar gelirli vatandaşlara satılmaktadır. Bu kârlı ticaret sadece normal şehir konutları için söz konusu değildir. Bugün gecekonduların %30-60'ı da kiraya verilmektedir. Şehir ve köylerimizdeki konutların arttırılması ve mevcut olanların perişanlıktan kurtarılması hakkında bilimsel ve toplumcu bir yatırım politikası da mevcut değildir.

Bu yazımızda Devlet Planlama Teşkilatının verdiği bilgilere dayanarak konut sorunumuzu inceleyecek ve düzen değişikliği olmaksızın konut sorunumuzun çözümlenemiyeceğini göstereceğiz.

KÖY KONUTLARI :

1965 yılında köylerdeki konutların toplam sayısı 3 milyon 430 bindir. Konut başına oda sayısı 2,24 olup oda başına 2,7 nüfus düşmektedir. Köylerdeki konutların en az 16.000'i mağara yada çadır şeklindedir. Bu konutların %41'i sağlam değildir. Konutların %51,4'ü üstü toprak yada kille örtülü düz 200.000 konutun penceresi mevcut değildir. çatıya sahiptir. Ayrıca köy konutlarının %97'sinde elektrik ve akarsu, %79,7'sinde mutfak ve %27'sinde hela bulunmamaktadır. 65.000 köy yerleşim biriminin 25.000'inin (% 30) içme suyu yoktur. Ayrıca 19.000 (% 28)'inin içme suyu yetersizdir. 1966 yılında öngörülen projelerin tamamlanması halinde 693 köy elektrikli olacaktır. Bu iş için ayrılan iane 21 milyon 500 bin T.L.'dır. 1960 yılında kiralık köy konutlarının oranı % 4 iken bu oran 1965'te %6'ya yükselmiştir. Tüm köy konutlarının % 23'ü, yani 795.764 tanesi tek odalıdır. 1.244.981 tanesi iki odaya sahiptir. Köy eşrafının ve ağaların içinde yaşadıkları 5 ve daha fazla odalı konutların sayısı 253.617 olup bu konutlar toplam köy konutlarının % 7'sini teşkil etmektedirler. İkinci beş yıllık planda yıllık ortalama köy konutu ihtiyacı, birbirlerinin üstünde yaşıyacak 6 kişilik bir köy ailesi düşünülerek, 60.000 olarak hesaplanmıştır.

ŞEHİR KONUTLARI :

1967 yılında 10.000'den fazla nüfuslu şehirlerdeki toplam konut sayısı 2.100.000 olup bunun 1.650.000'i normal konut, 450.000'i gecekondu olarak vasıflandırılmaktadır. Bu konutlarda ortalama olarak her odaya 2,05 kişi düşmektedir. Şehir konutlarının 450.780'i (GECEKONDULAR), yani %24'ü tek odalı, 696.181'i (% 37) iki odalıdır. Zenginlerin yaşadıkları 6 ve daha fazla odalı konut sayısı 53.928 olup bu konutlarda toplam olarak 356.075 oda bulunmaktadır. Demek ki, sayısal bakımdan toplam şehir konutlarının sadece % 2,83'ünü teşkil eden haramzade konutlarında *toplam şehir odalarının % 8'i* bulunmaktadır. Toplam konutlarının % 23,99'unu teşkil eden gecekondularda ise toplam oda sayısının sadece % 9,9'u bulunmaktadır.

Şehir konutlarımızın % 27'sinde mutfak, % 49'unda banyo, % 45'inde akar su, % 26'sında elektrik mevcut değildir. Gecekondu yüzdesinin % 24 olduğu gözönünde tutulacak olursa genellikle gecekondularda elektrik ve mutfak bulunmadığı gerçeği de ortaya çıkar. Çünkü gecekondu yüzdesi, sırasıyla % 27 ve % 26 olan mutfaksız ve elektriksiz konut yüzdelerine çok yakındır.

Şehir konutlarında gecekonduların payı günden güne çok büyük bir hızla büyümektedir. Topraksızlık yüzünden şehirlere akın eden köy nüfusu, ayrıca şehir proleteryası genellikle gecekondulara yerleşmektedir. Öyle ki, 1955-1967 yılları arasında gecekondularda yaşıyan nüfusla gecekondu sayısı % 800 artmıştır. Buna karşılık şehirlerde normal olarak vasıflandırılan konutlarla bu konutlarda yaşıyanların sayısı sadece % 65 artmıştır. 1955 yılında toplam şehir nüfusunun % 4,7'sini teşkil eden gecekondu nüfusu 1967 yılında % 21,6'ya yükselmiştir. Sosyal hizmetlerin pek az ölçüde bulunduğu gecekondu mahalleleri bireyin sadece fiziksel değil ruhsal sağlığını da tehlikeye sokmaktadır. Sermaye köleleri çok kereler hınçlarını birbirlerinden aldıklarından gecekondu bölgelerinde suç oranları da yükselmektedir.

Çalışan halkın normal konutlar yerine gecekondularda yaşayışının tek sebebi normal konut fiat ve kiralarının çok yüksek oluşudur. 1956 yılında normal konutlarda metrekare maliyet 136 TL. iken bu değer 1966 yılında 276 TL.'na çıkmıştır. Artış % 103'tür. Dolayısıyla 100 metrekarelik bir konut ortalama olarak 27,362 TL.'na malolmaktadır. Sadece maliyetine satılsa bile böyle bir konutun bir emekçi tarafından satın alınmasına imkan yoktur. Oysa, bu konutlar maliyetlerinin çok üstünde satılmaktadır. Bu durum karşısında şehirlerde çoğalan proleterya ile köylerden şehirlere akın edeceklerin hepsinin gecekondularda yaşıyacağı açıkça ortaya çıkar.

İKİNCİ Beş Yıllık Plan döneminde (1968 - 1972) şehirlerdeki konut ihtiyacının 900.000 olacağı hesaplanmıştır. Bu dönemde fiatların sabit kaldığını dahi düşünsek 900.000 normal konut için en az 900.000 $\times$ 27.362 = 24,6 Milyar TL. konut yatırımı yapmak gerekecektir. Oysa, geçmiş yıllardaki konut yatırımlarının incelenmesi ikinci beş yıllık dönemde özel ve kamu yatırımlarının toplamının 24,6 Milyar TL.'nın çok altında kalacağını göstermektedir. Mutlak değer bakımından yılda ortalama olarak % 5,5 artmasına rağmen özel ve kamu konut yatırımları gayri safi milli hasılanın %4'ünden daha azdır. 1968-1972 döneminde bu yatırımların aynı hızla artacakları kabul edilecek olursa, bu dönemdeki toplam yatırım 18 Milyar TL. civarında olacaktır. Bu değer gerekli olan 24,6 Milyar TL. dan 6,6 Milyar TL. azdır. 1968-1972 yılları arasında bina maliyetinin yılda sadece % 3 arttığı kabul edildiğinde bu dönemde gerekli olan toplam konut yatırımı 28 Milyar TL.'na çıkmakta ve böylece açık 28 — 18 = 10 Milyar TL.'nı bulmaktadır. Görülüyor ki, konut yatırımları çok yetersizdir. Bu yetersizliğe rağmen kamu yatırımları yıldan yıla azalmaktadır.

DPT'nin istatistikleri, özel teşebbüs tarafından yapılan konut yatırımlarının 1963 - 65 yıllarında toplam yatırımların % 88,1'inden % 95,2 sine yükseldiğini, buna karşılık kamu yatırımlarının % 11,9 dan % 4,8'e düştüğünü göstermektedir. Diğer bir deyişle devlet konut yapımını tamamen özel teşebbüse bırakmıştır. Bilindiği gibi, özel teşebbüsü konut yapımına iten unsur sosyal sorumluluk değil kâr sağlama arzusudur. Bu maksatla yapılan yatırımların sadece geliri belli bir seviyenin üstündeki kitleye yararlı olabileceği, dar gelirli vatandaşlar için konut sorunun daha da kötüleşeceği apaçıktır.

DEVLETİN bu sorumsuzluluğu karşısında çalışan halk kitleleri gelirlerinin gittikçe artan bir kısmını kiraya ayırmak zorunda kalmaktadırlar. 1955 yılında yurdumuzda kira konutunda oturanların oranı % 36 iken, bu oran 1960 yılında % 42'ye çıkmıştı. Aynı yıl İstanbul'da kirada oturanların oranı % 61,4 ve Ankarada % 62,4'tü. Bugün bu değerlerin de üstüne çıkılmıştır. Kirada oturanlar brüt aile gelirinin ortalama olarak % 13,4'ünü kiraya ayırmaktadırlar. Bu oran, toplam memurlarda % 20'ye ve geliri ayda 400 TL.dan az memurlardaysa % 29'a yükselmektedir. Halkımızın ödediği kiraların genellikle diğer ülkelerdeki kira seviyesinden çok yukarda olmalarına rağmen, daha evvelce de belirttiğimiz gibi, yurdumuzdaki konutlar genellikle perişan haldedir.

Avrupa'nın farklı siyasi düzenlere ve gelişim seviyesine sahip diğer ülkelerindeki konutların durumu yurdumuzdaki konutların durumundan çok daha iyidir. Örneğin Norveç'teki konutların % 92,8'inde akarsu ve % 45,2'sinde banyo bulunurken yurdumuzdaki konutlarda bu değerler sırasıyla % 22 ve % 19'dur. Çekoslovakya'daki konutların % 97,3'ünde elektrik bulunurken bu oran Türkiye'de % 29'dur.

Devlet Planlama Teşkilatı'nın hazırlamış olduğu ikinci beş yıllık kalkınma planından aldığımız yukarıdaki değerler, yurdumuzdaki konut sorununun önemi hakkında sadece yaklaşık bir fikir vermektedir. Çünkü Devlet Planlama Teşkilatı'nın verdiği değerlerin muhafazakarlığı bir yana, konut sorunu sadece sayısal, sadece nicel bir sorun değildir. Burjuva konforu içinde yaşıyanların istatistikleri, bu gerçeğin sadece bir (o da çok sınırlı) yanına ışık tutmaktadırlar. Gecekondularda; suyu, elektriği, helası olmıyan köy evlerinde; mağaralarda, toprak altlarında, çadırlarda yaşıyan milyonlarca emekçi halk için konut sorunu belki de sorunlarının en büyüğüdür.

Amerikan emperyalizmine ilk kucak açanlar kimlerdir ?

CHP, Amerika'yı Türkiye'ye nasıl sokmuştu ?

Narık BEHRAMOĞLU

● CHP'nin değişmez şefi İsmet ... rim bağrına basmış ve kendi yar... peşkeş çekmişti....

3 Ocak 1947'de Amerika'dan dönen bir tacir izlenimlerini, Amerika hakkındaki düşüncelerini şu sözlerle açıklıyor:

«Amerikan sanayii yakın şarkta serbest liman arıyor. İstanbul'da en iyi şartlarla bir serbest liman kurmalıyız. Bu memleketten biz bugün mal almak istiyorsak uzun formaliteleri bırakıp sıraya girmek ve mümkün olduğu kadar ihtiyaçlarımızı temin etmek lazımdır... Cenubi Amerika'da, Çin'de, Hindistan'da birçok büyük Amerikan şirketleri muhtelif fabrikalar tesis etmektedir. Bir kısım Amerikan sermayesini memlekete getirmek kabildir. Bunun için kolaylık göstermeliyiz.»

Bu sözleri söyleyen tacirimiz, simit satarak ticarete başladığını her fırsatta söylemekten geri kalmayar Vehbi Koç'tur. Kendisi 1947'de Amerikaya nasıl ve neden gitmiştir bilemiyoruz ama simit satarak değil, Amerikan sermayesinin çığırtkanlığını yaparak milyonlar kazandığını yukardaki sözlerinden çıkarabiliyoruz. 1 Ocak 1947'de İngiltere Boğazlar Anlaşmasında bazı değişiklikler yapılması ve boğazlarımız üzerinde ayrıcalıklar elde edebilmek için çaba harcarken Amerika'dan dönen o zamanın genç taciri de Amerikan sermayesine kapılarımızı açmamızı öneriyor. Aradan fazla zaman geçmeden Amerika ile ticari ilişkilere girişiyoruz. 15 Ocak 1947'de memleketimize gelen Amerika Orta Şark Şirketi mümessili Mr. Howel Türkiye hakkında Beyaz Saray'ın görüşlerini şu sözleri ile açıklıyor:

«Bizim için Orta Şark memleketlerinin en önemlisi Türkiye'dir. Amerika ticari sahada Türkiye'ye önem vermektedir.»

Vehbi Koç'tan hemen sonra yurdumuza gelen bu davetsiz misafirin bu denli acele davranışı bir raslantı değildir. 22 Ocak'ta Marshall Amerika Dışişleri Bakanlığına getiriliyor ve aradan bir ay geçmeden Amerika Türkiye'ye en önemli kredilerinden ilkini veriyor. Ne var ki, o sıralar İngiltere ve Rusyanın boğazlarımız üzerindeki isteklerinden alabildiğine ürken özel Amerikan bankaları Türkiye'ye verilen krediye katkıda bulunmaktan kaçınıyorlar.

Boğazlarımız üzerinde yapılan pazarlıklar Washington'da Amerikan Başkanı Truman'ın yönettiği liderler arası toplantılarda sürüp giderken Amerika İthalat ve İhracat Bankası lokomotif satınalmamız için Devlet Demiryolları'na 4 milyon 905 bin dolarlık kredi açıyor. Devlet Demiryolları'nın yaptığı hesaplara göre satın alacağımız 62 lokomotifin tutarı ise 7 milyon 130 bin dolar. Böylece yabancı sermaye aradan 3 milyon lira kazançlı çıkıyor. Çünkü kredi açan Amerikan Bankası bu 62 lokomotifi nereden alacağımızı da söylüyor bize.

10 Mart 1947'de Türk askerinin şahsi meziyetlerinin modern teçhizat ile arttırılmasını öneren Amerika 11 Mart 1947'de 150 milyon dolar yardımda bulunuyor. Başkan Truman bu yardımın önemli bir kısmı ile harp malzemesi almamızı öneriyor, böylece 150 milyon doların önemli bir kısmını tekrar Amerika'ya vererek harp malzemesi alıyoruz. Bu alışverişteki özellik 150 milyon doların bize Amerikan hükümetinin vermesi, bizim harp malzemesi için ödediğimiz paraların ise doğrudan doğruya Amerikan silah tüccarlarının kasalarına girmesidir. Yani arada soyulan Amerikan halkı ile aldığı yardım karşılığı ödün üstüne ödün veren Türkiye oluyor. Yapılan bu yardımları çok iyi değerlendiren başkan Truman 13 Mart 1947'de verdiği beyanatta **«Türkiye'nin milli bütünlüğü için Ortadoğu nizamı şarttır.»** deyip bu nizamın ne şekilde kurulabileceğini de şöyle açıklıyor:

«Türkiye ve Yunanistan'a 400 milyon dolar yardım yapılacaktır. Türk ve Yunan askeri personellerinin yetiştirilmesi için iki memlekete de askeri müşavirler gönderilecektir...»

Başkan Truman'ın bu tarihi sözlerinden bir gün sonra zamanın politikacılarından Recep Peker ve Celal Bayar ağız birliği ile Amerika'yı, Amerikan sermayesini öven demeçler veriyorlar. Recep Peker, Truman'ın sözlerinin **«bütün milletlere milli hudutları içinde müstakil, rahat ve şerefli insanlar olarak yaşamak teminatını telkin»** edeceğini söylerken o sıralar ne nedenle olduğunu bilmediğimiz bir Amerika seyahatinde olan Bayar, Türk - Amerikan dostluğunun Türkiye'de köylere kadar her yerde memnuniyet yarattığını belirtiyor.

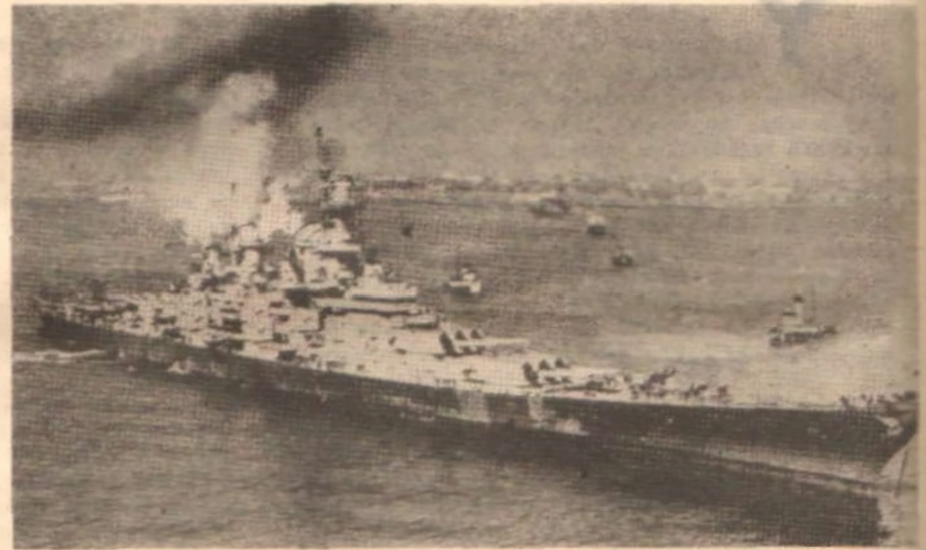
Olaylar birdenbire büyük bir hızla gelişiyor...

18 Mart 1947: Amerikan elçisi Mr. Vilson geliyor...

19 Mart 1947: Gazeteler bir uçak gemisi, üç kruvazör ve altı destroyerden meydana gelen bir Amerikan filosunun yurdumuza geleceğini büyük bir sevinç içinde müjdeliyorlar. Amerikanın emperyalist emellerinden söz eden bir grubun ortaya çıkması o zamanın Amerikancılarını pek kızdırıyor. 23 Mart 1947'de yazdığı bir yazı ile Amerikan yardımını öven Nadir Nadi, bu yardıma karşı çıkanları **«kötü propagandaların etkisinde kalmakla»** suçluyor. Ne var ki, bu kötü propagandaların ne olduğunu açıklamaktan çekiniyor.

25 Mart 1947'de 100 milyon dolarlık yardımda bulunan Amerika'dan, bu yardımın önemli bir kısmı ile 8 mayın tarama gemisi satın alıyoruz. Böylece silah tüccarları bir kez daha kazanmış oluyorlar. 11 Nisan 1947'de Amerikan Meclisi Türkiye'ye yardımdan asıl amacın Rus ilerlemesini durdurmak olduğunu belirtiyor. 15 Nisan 1947'de toplanan Güvenlik Konseyinde Rus, Arnavutluk ve Yugoslavya delegeleri Amerika'nın Türkiye'ye ve Yunanistan'a yaptığı yardımlara çok sert bir dille çatıyorlar. Aynı toplantıda bir delege tarihe geçecek olan şu sözleri söylüyor:

«Niçin saklıyoruz? Bu yardım değil, Türkiye ile askeri ittifaktır.»

MİSSOURİ ZIRHLISI İSTANBUL'DA
— Kanlı Altıncı Filo ziyaretlerinin yolunu açan gemi —

inönü sahnede

25 Nisan 1947'de ilk Amerikan filosu karasularımıza giriyor. Amerikanın emperyalist emelleri karasularımıza giren ilk filo ile önemli bir engeli daha aşmış oluyor. 3 Mayıs 1947'de gazeteler iri puntolarla **«DOST AMEKAN FİLOSU İSTANBULDA... DOSTLARIMIZ HOŞ GELDİLER»** diye yazıyorlar. Sularımızın temizliğini sinsice kirleten bu filo İstanbulda günlerce kalıyor. Gazeteler iri puntolarla Amerikan şakşakçılığı yapmaktan geri kalmıyorlar:

«HALK GEMİLERİ GEZMEYE DOYAMIYOR.»

İlk Amerikan filosu gelene dek pek sahneye çıkmayan devrin Cumhurreisi İnönü filonun komutanı Amiral Bristol ile kol kola, sarmaş dolaş resimler çektiriyor. Bu fotoğraflar gazetelerin birinci sayfalarını işgal ediyor ve İnönü'nün Türk - Amerikan dostluğunu öven beyanatları yer alıyor. Limanımızda 5 gün kalan ilk filo 7 Mayısta limanımızdan ayrılıyor. Artık dostluk ilişkileri alabildiğine hızlanmış, bir zamanların Almanyasının yerini şimdi emperyalist Amerika almıştır. Zamanın Dışişleri Bakanı Hasan Saka, «Amerikan Elçisi Vilson ile askeri yardımlar konusunda bitip tükenmek bilmeyen görüşmeler yaparken 19 Mayıs 1947'de 35 kişilik bir Amerikan askeri heyeti Ankara'ya geliyor. Atatürkün Samsuna ayak bastığı bu tarihi günde İnönü iktidarı bu askeri heyetle yaptığı anlaşma sonunda bağımsızlığımıza ilk hançeri saplıyor. Yapılan anlaşmada Türk ve Amerikan ordularının silahlarının aynı cinsten olmasına karar veriliyor. O zaman yapılan anlaşmanın acısı mermisiz kalan Amerikan tüfekleri ve yakıtsız kalan Amerikan jetleri ile Kıbrıs hareketinde aciz duruma düşmemiz ile alabildiğine çıkmıştır. Ve bu anlaşmanın acısı mutlaka, ama mutlaka milletçe çok acı bir biçimde halktan çıkarılmaya çalışılacaktır. Ve o zaman İnönü bunun hesabını nasıl verecektir bilemeyiz.

23 Mayıs 1947'de yapılan anlaşmanın mükafatı olarak Truman'ın imzası ile 100 milyon dolarlık bir avans daha veriliyor. İnönü aradan bir gün geçmeden şu beyanatı veriyor:

İnönü, 1946 yılında ilk defa resmen Amerikan emperyalizminin üniformalı amiralle-
ttığ Vehbi Koç gib' kompradorların da baskısıyla Türkiye'yi Amerikan sömürüsüne

«Amerikan yardımı, cihan sulhunü devam ve teyidi uğrunda kendisine düşen azim rolü tamamiyle benimsediğini gösteren ümitlerle dolu bir işarettir.»

İnönünün bu sözleri ile alay edercesine manşet atan New York Times 26 Mayıs 1947'de şöyle yazıyor:

«Türkiye ve Yunanistan harp sonrası dünyasında siyasi ihtilafın ileri karakollarıdır.»

İnönü Türk - Amerikan dostluğunu öve dursun. Amerikan gazeteleri içine düştüğümüz acı durumu bilerek yada bilmeyerek açığa vura dursun, o zamana dek sadece askeri uzmanları ile yurdumuza giren Amerika artık askeri uzmanları ile birlikte ekonomi uzmanlarını da yurdumuza sokmaya başlıyor. 26 Mayıs 1947'de bir Amerikan iktisatçısı ve bir hava genarali Ankaraya gelip hükümetin yetkili kişileri ile görüşmelere başlıyorlar.

19 Mayıs'ta gelen 35 kişilik askeri heyet guruplar halinde yurda dağılıp emperyalist emelleri gerçekleştirebilmek için gerekli incelemelere başlıyorlar. Her şey o kadar güzel sahneye koyulmuş ki. Her şey o kadar ince, oya gibi işlenmiş ki. Bu heyetin uzmanları yurdumuzu öyle rastgele dolaşmıyorlar tabii. Özellikle Doğu Anadolu ve Zonguldak bölgesinde önemli incelemelerde bulunuluyor.

«... Aşağı yukarı Karadeniz sahili üzerinde kolaylıkla ihraç edilebilir kalın bir kömür damarı bulunmaktadır. Mevcudunun miktarını tayin edebilmek güçtür. Fakat Türklerin maden çıkarma usulü ile maden çıkarmak için kullandıkları cihazlar o kadar modası geçmiş şeyler ki. Hatta bu usul ve teçhizatın Hititler devrinden kalmış olduğunu söylemek mümkündür. . . aletlerle teçhizatın istihsali cüzidir. Birinci sınıf Amerikan operatörleri ile maden teçhizatı kullanıldığı ve kafi miktarda şilepler süratle gönderildiği takdirde Avrupaya kış gelmeden önce istenildiği derecede kömür yetiştirilebilir ve bu sayede bir çok fabrikalar işledikten başka bir çok ocaklar da tütmek imkanını elde eder...»

Bu sözler Marshall planının ortaya çıkacağı sıralar, 1947 yıllarında Amerika'nın tanınmış kömür mühendisi Max Weston Thornburg tarafından söylenmiştir. Bu ismi tüm yurtseverlerin çok iyi bellemesi gerekir. Yurdumuzu karış karış gezip ülkesinin utanılası politikasını nasıl tatbik etmek gerektiğini saptamak için incelemeler yapıp, öte yandan her fırsatta Türk dostu olduğunu söyleyen bu Amerikan uzmanı 2 Temmuz 1947'de Ege bölgesinde yaptığı tetkiklerden sonra şu beyanatı veriyor:

«En kuvvetli fen adamları ve elemanlar milyonlar sahibi olmak için şahsi teşebbüs sahasında çalışacakları yerde devlet sermayesi ile kurulmuş müesseselere girmişlerdir. Türkiye'deki iş adamlarına derim ki: Eğer milyonlar kazanmak isterseniz herhangi bir iş tutunuz, o işi geniş ve azimli tutunuz. Devletin de, şahsi teşebbüsleri, başkasının işi gibi değil, kendi işi gibi desteklemesi lazımdır. Sanırım ki Türk işadamları başka memleketlerden zengin memleketinize büyük sermayeler getirip çalıştırabilirler.»

Thornburg raporu

Max Weston Thornburg, Amerika'nın Türkiye'ye ilk gönderdiği maden mühendisidir. Ülkemizi adım adım dolaşıp madenlerimizin ve petrollerimizin hangi yollardan sömürüleceğini saptamaya çalışan Thornburg, bu arada 1950 yılında dilimize çevrilen Türkiye ile ilgili bir kitap yazmıştır. Kitabın adı **«Türkiye'nin Bugünkü Ekonomik Durumunun Tenkidi»**.

Amerikan uzmanı -TAVSİYELER- başlığı altında Türk yöneticilerine şöyle yol gösteriyor:

«... Devletin yapabileceği işlerle hususi teşebbüsün yapabileceği işler arasında bir hudut çizmeye lüzum yoktur. Esas olan, fertlerin veya hususi müesseselerin, Devlet adamlarının gelişi güzel hareketleri, kaprisleri veya farklı muameleleriyle, haklarının çiğnenmesinden korkmamalarıdır.

«Petrol arama ve işletme işleri, yüksek bilgi ve aynı zamanda tecrübeye sahip kişilerin idaresinde uzun ve sistematik çalışmaları icap ettiren bir iştir. Bu kabil insanlara ise petrol şirketleri dışında nadiren tesadüf olunmaktadır...

....

«Tecrübe ve hizmetlerinden makul şartlarla istifadenin mümkün olduğunu göstermek için bu işleri yapmaya hazır bulunan petrol şirketlerine kendiliklerinden tekliflerde bulunmalıdır.»

«Hükümet ve hususi teşebbüsler istenilen evsafta Amerikalılardan istifade edebilirler...

«Mamafih Türkiye'nin siyasi idaresini elinde tutanların zihniyetinde esaslı bir değişiklik görülmedikçe Türk ve Amerikalılar arasında işbirliği tesisi hususunda fazla fırsatlar çıkmayacaktır...»

Giderek çok geçmeden başta İnönü ve CHP ricali olmak üzere Türkiye'nin siyasi idaresini elinde tutanlar zihniyetlerinde esaslı bir değişiklik yapmışlar ve özel teşebbüse bütün kapıları sonuna kadar açmışlardır. Ve bu kapılardan Vehbi Koç gibi özel teşebbüs erbabımız Amerikalı hamileri ile birlikte ellerini kollarını sallayarak geçmişlerdir...

(Devam Edecek)

Devlet içinde devlet bir kapitalist: Vehbi Koç

Türkiye'nin 1 Numaralı Kompradoru Vehbi Koç!

Türkiye'de yıllardan beri ustalıkla yaratılmış bir Vehbi Koç efsanesi vardır. Hayata sıfırdan başlayıp bugün Türkiye'nin en büyük kapitalisti haline gelmiş olan Vehbi Koç, özel sektörün kamuoyuna **«örnek insan»** olarak tanıttığı bir yaratıcı teşebbüs timsalidir!

Bu yıl ödediği 23 milyon lira vergiden dolayı gazetelerde geçen hafta yine baştacı edilmiştir.

Patronluk yetkilerini sahibi bulunduğu 54 şirketin sınırları ötesinde gören Vehbi Koç, zaman zaman Türkiye'nin politikası üzerine de konuşmalar yapıp direktifler vermekte, Türkiye'nin gerçek sahibi gibi davranmaktadır. Bütün burjuva partilerinin emperyalizmin ve komprador burjuvazinin dümensuyunda olduğu bilindiğine göre, bu partilerin iplerini elinde tutan Koç'un bu cüreti göstermesine de şaşmamak lazımdır. Hattâ, günlük gazetelerin sosyalist fıkracıları dahi, sosyalist örgüte uluorta dil uzatırken Koç aleyhinde tek satır yazamazlar.

İşte bu Vehbi Koç, bu hafta başlayan yazı serimizde de göreceğiniz gibi, Amerikan emperyalizmini Türkiye'nin başına musallat eden bir numaralı kompradordur.

1901 yılında dünyaya gelen Vehbi Koç, 16 yaşında Ankara'da bir bakkal dükkanı açarak iş hayatına atılmış ve cumhuriyet bürokrasisinin himayesinde müteahhitlik yapıp birçok devlet ihalelerini ele geçirerek **«yerli burjuvazi»** yaratma politikasının meyvelerini kısa zamanda toplamıştır.

Yerli burjuva olarak yeteri kadar palazlandıktan sonra Koç gözlerini daha ileriye dikmiş ve kompradorluğa ilk adımı 1928 yılında Amerikan Ford otomobillerinin ve Mobil Oil şirketinin temsilciliğini alarak atmıştır.

Koç, Amerikan sermayesinin işbirlikçisi olarak servetini kısa zamanda büyütmüş ve 1938 yılında ilk anonim şirketini kurmuştur.

1947'de Türkiye'nin kapılarının Amerikan emperyalizmine açılması için büyük gayret gösteren ve bürokrat CHP iktidarına baskı yapan Vehbi Koç 52 yıl içinde Türkiye'nin bir numaralı komprador işadamı haline gelmiştir.

Geçen hafta Yeni Gazete'deki bir röportajda açıklandığına göre, otomobil, kamyon ve otobüsten daktilo şeridine, mürekkebe, ocak ve fırına, elektrik ampul ve kablolarına, kibrite kadar akla gelen, hattâ gelmeyen binlerce madde imal eden, Türkiye'nin dört bir köşesine dağıtan, ihracat yapan 54 anonim şirket kurarak bunları Koç Holding çatısı altında toplamıştır.

Vehbi Koç tarafından 1963 yılında 125 milyon lira sermaye ile kurulan ve diğer bütün müesseselerin devamlılığını sağlama gayesi güden «Koç Holding Anonim Şirketi» ortakları arasında Vehbi Koç ve ailesi yüzde 78,4 sermayeye sahip bulunmaktadır. Geri kalan sermayenin yüzde 11,6'sı müdür ve memurların, yüzde 8'i Vehbi Koç Vakfı'nın, yüzde 2'si ise Koç Holding Emekli ve Yardım Sandığı Vakfı'nındır.

Sermayesi çeşitli oranlarda Vehbi Koç'a, ailesine, Holding'e, beraber iş yaptığı kişilere ve şirketlerine ait bulunan diğer anonim şirketler şunlardır:

● SANAYİİ ŞİRKETLERİ:

Ansan Ticaret ve Sanayi A.Ş., Arçelik A.Ş., Türk General Elektrik Endüstri A.Ş., Bekoteknik Sanayi A.Ş., Bozkurt Mensucat Sanayii A.Ş., Bürosan Büro Sanayii A.Ş., Cedko Sanayi ve Ticaret A.Ş., İzocam Ticaret ve Sanayi A.Ş., Kek Kimya Endüstri Kombinası A.Ş., Metaş İzmir Metalurji Fabrikası T.A.Ş., Simtel Ticaret ve Sanayi A.Ş., TAT Konserve Sanayii A.Ş., Türk Demir Döküm Fabrikaları A.Ş., Türk Siemens Kablo ve Elektrik Sanayii A.Ş., Türkay Endüstri ve Ticaret A.Ş.

● TİCARET ŞİRKETLERİ:

Ayak Ticaret A.Ş., Beko Ticaret A.Ş., Büro Malzemeleri A.Ş., Bürokur Ticaret A.Ş., Koç Burroughs Ticaret A.Ş., Koç Ticaret ve Yatırım A.Ş., Koçtaş Ticaret A.Ş., Teknik İzolasyon A.Ş., Merkez Ticaret A.Ş., Porsuk Ticaret A.Ş., Tam Sigorta A.Ş., Tam Hayat Sigorta A.Ş.

● OTOMOTİV GRUBU

Beldesan Motorlu Vasıtalar Sanayii A.Ş., Egemak Ege Makine ve Ticaret A.Ş., Türk Traktör ve Ziraat Makineleri A.Ş., İstanbul Oto A.Ş., Motör Ticaret A.Ş., Ormak Orta Anadolu Makina ve Ticaret A.Ş., Otokoç A.Ş., Otosan Otomobil Sanayii A.Ş., Oto-Yol Sanayii A.Ş., Royal Lastikleri Tevzii A.Ş., Standart Belde Ticaret ve Sanayii A.Ş., Tofaş Türk Otomobil Fabrikası A.Ş., Tormak Toros Makina ve Ticaret A.Ş.

● LİKİT PETROL GAZI ŞİRKETLERİ:

Ankara Gaz Satış A.Ş., Aygaz A.Ş., Gaz Aletleri A.Ş., Bursa Gaz Satış A.Ş., Mobil Gaz Mobil Petrol Gazları A.Ş.

● KOÇ VE AİLESİNİN İŞTİRAKİ OLAN DİĞER ŞİRKETLER

Bursan Bursa Sanayi İşletmeleri Ltd. Ş., Demir Export A.Ş., Fer Ticaret Ltd. Ş., General Elektrik A.Ş., Haliç Antrepoculuk Ltd. Ş., Servis Turistik A.Ş. (İstanbul, Ankara ve İzmir havaalanları ile İstanbul limanında gümrüksüz eşya satan mağazalar), Simko Ticaret ve Sanayi A.Ş., Turistik İşletmeler A.Ş., (Divan Otel), Uniroyal Endüstri TAŞ.

● İDARE MECLİSİ BAŞKANLARI KOÇ

Vehbi Koç, kurduğu anonim şirketlerin hemen tamamında yönetim kurulu başkanlığını şahsen üzerine almıştır. Üç şirketin yönetim kurulu başkanı ise oğlu Rahmi Koç'tur. Eşi Sadberk Koç üç, kızlarından Sevgi Gönül ile Suna Kıraç birer, damadı İnan Kıraç ise çeşitli şirketlerde yönetim kurulu üyesidirler. Vehbi Koç, yönetim kurulu başkanı olarak görev almadığı üç anonim şirketin yönetim kurulunda bulunmaktadır.

Koç grubu, mevcut 54 şirketten 32'sinde çoğunluk, 8'inde azınlık hissesine sahiptir. 14 şirketin ise en büyük hissesi ve kesin söz sahibi Koç grubudur.

Sosyalizim mücadele ister

● Türkiye'de sosyalist mücadeleyi en doğru şekilde yürüttüklerini zanneden birkaç yazar, bugün Peru ve Sudan sosyalizmine bile imrenecek hale gelmişlerdir. Bu durum Türkiye hesabına acıklıdır. İlerici gözükmek için başka ülke halklarının devrimci mücadelelerini ballandıra ballandıra anlatacaksın, ama Türkiye'ye gelince riskli bir mücadeleyi göze alamıyacak, ve **«bunca senedir yazıp çizdik, halk şartlandırılmış, bir türlü uyanacağı yok»** deyip, cankurtaran simidine sarılır gibi, **«sağlam güçler»**den yardıma koşmalarını bekleyeceksin. Bunun adı da sosyalizm olacak!

Birer sosyalist öncü olarak, bu yazarlar köylüleri örgütlemek amacıyla senede bir kaç defa Anadolu'da uzun süreli «halkla temas» gezileri tertip etmeyi hedef almış olsalar, binlerce aydın genç kendileriyle bu gezilere katılmaya hazırdır. Binlerce aydının katıldığı kaç gezi tertiplenmiştir böyle? HİÇ. Anadolu'yu olduğu gibi şeriatçılara, tefecilere, soygunculara terkedeceksin, sonra da kalkacak, **«Seçimleri yine AP kazanır»** deyip sosyalist cephenin içinde görmek istediğin birtakım kuvvetlerden imdat bekleyeceksin. Büyük mücadeleler vererek ezilen halkı tek sosyalist kuruluş içinde toplamak yerine, sosyalist mücadeleyle hiç ilgisi olmayan bir yol tutacak, devrimcilikten yavaş yavaş uzaklaşmakta olduğunu kendinin de sezdiğin bu kuvvetlerle, günlük yazılarınla sık sık devrimci şuur şırıngası yapıp, bilimsel (!) incelemelerle emekçi halkın hiçbir zaman gerçekleştiremeyeceğini ileri sürdüğün bir hareketi, bu kuvvetlere yaptırmak yolunu tutacaksın. Bir de bakacaksın ki, devrimci bir raya oturttuğunu sandığın güçlerden çıka çıka sağa da, sola da karşı bir hareket çıkmış. İşte *o* zaman külahı öne koyacak ve duygularla hareket etmenin saçmalığını anlamış olacaksın.

M. MURADYAN
(Öğrenci - Bağlarbaşı)

Ortaokul öğrencisinden...

● **Ben 13** yaşında bir ortaokul öğrencisiyim. **Sana sesleniyorum, sosyalist kardeş!** Vatan toprakları satılmış burjuvalar yüzünden parçalandı. Vatan bunu kabul etmiyor, ama mecbur kalıyor. Bunu önleyecek tek kuvvet, sosyalizmin kuvveti olabilir. Emekçiler sefalet ve yoksulluk içerisinde köle olarak çalışıyorlar. Güneş altında 10 lira için zenciler gibi siyahlaşıyorlar. Elleri, avuçları kabarıyor, aç susuz kalıyorlar.

İşte bu gidişi önleyecek tek yol, sosyalizmin, yani TİP'in yoludur. Sosyalistler, ezilenler bizden çok şeyler bekliyor. Haydi geçin savaş yoluna, emekçi halk artık derin bir nefes alsın. TİP, emekçilerin partisidir. Savaşı ergeç kazanacaktır.

GÜROL KAVUK
(Öğrenci - Müşküre Köyü)

Öyle dangalak kaldı mı ?

● Bir Amerikan delikanlısı ile saf bir taşra kızı komşu köydeki düğüne gidiyorlarmış. Birlikte bindikleri at ile kırlarda yol alırlarken gök gürlemeğe, yağmur yağmağa ve şimşekler çakmağa başlamış. Derken düşen bir yıldırım atı öldürmüş. Gençler de yakındaki bir kuytuya sığınmışlar. Havanın açmasını beklemek bir hayli uzun sürmüş olacak ki canı sıkılan delikanlı bir punduna getirip edep yerini arkadaşına göstermiş. Meraklanan kızcağız bunun ne olduğunu sormuş. Delikanlı cevaben:

— Hayat verir, demiş...

Biraz düşünen kız yakınlarındaki leşi işaret ederek, **«Öyleyse onu şu atta dene de dirilsin»** demiş.

İstanbul Gazeteciler Cemiyeti Başkanı, Nasrettin Hoca fıkra yazarı Burhan Felek Bey, 4 Ağustos tarihli Cumhuriyet Gazetesi'nde, vatandaşlara küçük davalar peşinde koşmalarını telkin ediyor, şayet böyle yaparlarsa yurtta huzur ve refahın sağlanacağını müjdeliyor.

Bu tekerleme bana yukardaki fıkrayı hatırlattı. Acaba dirilir, derlenir, toparlanırız ümidiyle bu tavsiyeye uyacak dangalak kaldı mı Türkiye'de?

Aflarına mağruren üstada soruyorum: Küçük küçük mesafeler katederek yurdumuzu tanımak ve halkımızın dertlerini öğrenmek yerine niye büyük, uzun mesafeler aşarak Amerika'ya, İspanya'ya, Çin'e, maçine giderler?.. Hem de bedava faslından...

Basın mensuplarının büyük kısmı muhtelif nedenlerle memleket dertlerine doğru teşhis koymaz, bozuk düzenin savunucusu rolüne devam eder, sömürüyü kamufle etmeğe çalışırlarsa, kuvvet olmaktan çıkıp milli bir felaketin hazırlayıcısı olurlar.

Vurguncular, tefeciler, işbirlikçiler safında konukluk etmektense herkesin hakiki yerinde bulunması daha doğru olmaz mı?

İRFAN ÖZYURTLU
(Emekli Albay - İzmir)

Milyarlık sigorta kurumlarına rağmen yaşama garantisinden dahi yoksun olarak yarı aç yarı tok çalıştırılan maden işçileri

Sosyal sigortalar, işçiyi gerçekten sigortalıyor mu ?

Hilmi ÖZGEN

YURDUMUZDA bir milyonu aşkın işçinin geleceklerini garanti etmekle görevli olan Sosyal Sigortalar Kurumu'nun kuruluş gayelerine uygun çalışmadığı ve bugünkü işleyiş şekli ile Türk işçisine yararlı olamadığı kanısındayız.

Bu konudaki düşüncelerimizin nedenlerini açıklamadan önce bu kurumun iş kazaları ile maluliyet, ihtiyarl : ve ölüm tazminatları hakkında kısaca bilgi verelim.

İş kazaları

Ulusal ekonomimize olumsuz yönden büyük etkileri olan iş kazalarıyla ölüm sayıları hakkında bir fikir verebilmek için Sosyal Sigortalar Kurumu'nca yayınlanan 1967 istatistik yıllığındaki rakamlara bir göz atmamız gerekmektedir.

Bu bültendeki bilgilere göre (Sahife 49) son 5 yıl içindeki iş kazaları sayılarıyla bu kazalarda ölen işçi sayıları şu şekildedir.

1963 yılında 79.396 iş kazasında 482 işçi,

1964 yılında 81.523 iş kazasında 435 işçi,

1965 yılında 92.743 iş kazasında 593 işçi,

1966 yılında 113.106 iş kazasında 468 işçi,

1967 yılında 121.239 iş kazasında 604 işçi can vermiştir.

Yukarıda görüldüğü üzere son 5 yıl içinde iş kazaları sayılları % 54 oranında arttığı halde bu kazalar sonunda meydana gelen ölüm sayısı ancak %24 oranında çoğalmıştır. Bu sonuç, güven verici bir netice olmakla beraber sigortalı işçi sayısındaki artışa nazaran iş kazaları sayısındaki artışın daha hızlı olarak gelişmesi dikkati çekmektedir.

Filhakika, Sosyal Sigortalar Kurumuna bağlı sigortalı işçi sayısı son 5 yıl içinde 710.820 den 1.069.387 kişiye yükselerek %50 oranında arttığı halde iş kazaları sayısı daha hızlı bir artışla %54 oranında yükselmiştir. Gittikçe gelişen yerli sanayiimizde daha modern tesisler kurularak kazaları önleme imkanları çoğaldığı halde iş kazaları oranının sigortalı iş sayısındaki artışa nazaran hızla gelişmesi sayın fabrika sahipleriyle işletme müdürlerinin işçi sağlığına yeteri kadar önem vermediklerini göstermektedir.

Halbuki, çeşitli nedenlerle meydana gelen iş kazaları yüzünden kaybedilen işgücü son

günlerde çok şikayet edilen grevler dolayısıyla kaybedilen işgücünün birkaç katıdır. İş kazalarını önlemek için hiçbir ciddi tedbir düşünmeyen sorumlular, grevleri önlemek için türlü oyunlar oynamakta ve çalışanların en kutsal hakkı olan bu eğlemi engellemek için her çareye başvurmaktadırlar.

1967 Yılında iş kazaları ile ölüm olaylarının hangi iş kollarında daha çok meydana geldiği hakkında bir fikir verebilmek için aşağıdaki rakamlar tesbit edilmiştir.

Kömür Madenciliği'nde 14.270 iş kazasında 184 işçi,

İnşaat İşleri'nde 21.300 iş kazasında 175 işçi,

Gıda Sanayii'nde 6.942 iş kazasında 27 işçi,

Kömürden gayri maden işletmelerinde 2.682 iş kazasında 22 işçi,

Nakliyat işlerinde 3.260 iş kazasında 28 işçi,

Çeşitli iş kollarında 72.785 iş kazasında 168 işçi ölmüştür. Toplam olarak 121.239 iş kazasında ölen işçilerin sayısı 604'ü bulmaktadır.

Yukarıda görüldüğü üzere, en çok iş kazaları ile ölüm olayları inşaat işleriyle kömür işletmelerinde meydana gelmekte olup, büyük grizo patlamalarının ve toprak çökmelerinin vukua geldiği yıllarda maden işletmelerindeki ölüm sayıları daha yüksek miktarlara ulaşmaktadır.

Tazminatlar

İstatistik Genel Müdürlüğünce yayınlanan istatistik yıllığındaki bilgilere göre (Sahife 332):

İş kazaları ile meslek hastalıklarından aylık alanların toplamı 1962'de 11.048, 1963'te 12.559, 1964'te 13.172, 1965'te 16.421'dir.

Malulluk, ihtiyarlık ve ölüm tazminatı ödemeleri 1962'de 63 milyon lira, 1963'te 74 milyon lira, 1964'te 85 milyon lira, 1965'te 134 milyon liradır.

İş kazaları, meslek hastalıkları tazminatı ödemeleri ise 1962'de 40 milyon lira, 1963'te

Gençliğin kendine dönüşü

«Üniversiteler yeni olaylara sahne olacak mı?»
«Acaba sınavlar yapılabilecek mi?»

Eylül ayı yaklaşırken yukarıdaki sorular yeniden günün konusu olmıya başlamıştır. Sorun, daha çok öğrenciler bakımından önemlidir. Çünkü öğrenciler, bugün, verdikleri savaşta hem taraf hem de yargıç olma durumundadırlar. Alacakları doğru kararlar, varacakları doğru yargılar, uygulamadaki başarılarının garantisi olacaktır.

Gençlik, ülkemizin sorunlarını, halkımızın ihtiyaçlarını en küçük ayrıntısına dek öğrenmiştir artık. Ama sorunların çözümünde üzerine düşen görevi yerine getirebilmek için izleyeceği yol (strateji) yönünden yanılgı içindedir.

Tanzimat'tan bu yana, Abdülhamit dönemi dışında, iktidarda olan takım, batıcı-laik bürokrat takımıdır.(1) Bunların çoğu mason localarına kayıtlı kimselerdir. Batı, evrensel bir örgüt olan masonluk yoluyla her çağda iktidardaki bürokratları, dolayısıyle Türk halkının kaderini etkilemiştir.(2) Bürokratlar, bazan bilinçli bazan bilinçsiz, dışta Batı'nın, içte egemen sınıfın sömürü aracı olmuşlardır. Kuşkusuz, bu aracın sömürüde günahı pek az olan kesimleri de vardır.

Üniversite (1933'ten önce Darülfünun) gençliği, 1961-62 yıllarına değin bürokratların, daha doğrusu Batı'nın ve egemen sınıfın isteklerine uygun eylemlerde bulunmuştur. Bunun başlıca nedeni, üniversitelinin büyük bölümünün küçük - burjuva kaynaklı olması ve geçirildikleri eğitimle katı bir biçimde şartlandırılmasıdır... 1961 Anayasası ile klasik hak ve özgürlüklerin biraz genişçe uygulanması, — bu, egemen sınıfın bir toplumsal deneyidir. Üzerinde ayrıca durulması gereken bir konudur. — durumu değiştirmiştir. Gençlik, hep «okutulmak»tan kurtulup «okumak» olanağını da bulmuş, yavaş yavaş kendini eğitmeye başlamıştır. Beynini saran çemberlerin kırılması, küçük - burjuvalığının etkilerine baskın çıkmıştır. Sosyalist çekirdekler çevresinde birleşmiş, verdiği ödünsüz savaşlarda başarıya ulaşmıştır... Gençlerin izledikleri yolun doğruluğu, sağladıkları başarıların halk yararına olması bürokratları tedbir almıya zorlamıştır. Öğretiyi yarım yamalak bilen, inancı sağlam olmıyan üniversitelinin kafasına «acaba?» sorusuyla birlikte «sosyal devlet-refah devleti» ham hayali oturtulmuş, öğretiyi bilen, inancı sağlam, fakat yerine oturmuş bir savaş geleneği olmıyan üniversiteli ise «geniş cephe-milli demokratik devrim» yaldızıyla aldatılmıştır.

Haziran 1969 üniversite olaylarında öğrenciler, özellikle öğrenci liderleri oyuna getirilmişlerdir. Bürokratların başarıyla uyguladıkları oyun şudur: Gençlik uyanmıştır. Halkını uyandırma, bilinçlendirme çabalarına, uğraşılarına girişmiştir. O, «anladığını anlatmıyan alçaktır» ilkesini benimsemiştir. Çabalarını, uğraşılarını halkın kuşkuyla karşılamasını sağlamak gerektir. Üniversiteliyi sonu olmıyan eylemlere itmeli, işi gürültüye getirerek ekonomik bunalımı, düzenin diğer kusurlarını üzerine yıkmalıdır. Gençliği, sevilmiyen bürokratların *savunucusu durumuna düşürerek halkla* karşı karşıya getirmelidir. Ayrıca halkta, sosyalist oluşumu salt gençlik temsil ediyor, izlenimi yaratılmalı, yaklaşan seçimlerde durum kendi yararlarına kullanılmalıdır... Oyunun uygulanmasında batıcı - laik bürokrat geleneğe sahip, muhalefetteyken bile iktidarda bulunan CHP ile AP ve diğer bürokratik ögeler birlikte çalışmışlardır. CHP, kendi paralelindeki Sosyal Demokrasi Dernekleri'ne el altından, olayların sürdürülmesine, genişletilmesine, dramatik bir havaya sokulmasına yardımcı olmalarını öğütlerken, bir yandan da yayınlanan bildirilerle, verilen demeçlerle üniversite olaylarına şiddete karşı oduğunu duyurmayı ihmal etmemiştir. Bu arada Bâbıâli'nin solcu bilinen basını, olaylar karşısındaki tutumuyla, en az sağcı basın denli devrimci gelişimi baltalamış, gençliğin ve halkın gözünün üstüne sol gösterip sağ vurmuştur... Seçimler sonunda hükümeti ister AP, isterse CHP kursun, bürokratlar, sosyalist potansiyelin yanlış yöne akıtılması nedeniyle eski güçlerinden hiçbir şey yitirmeden iktidarlarını korumuş olacaklardır.

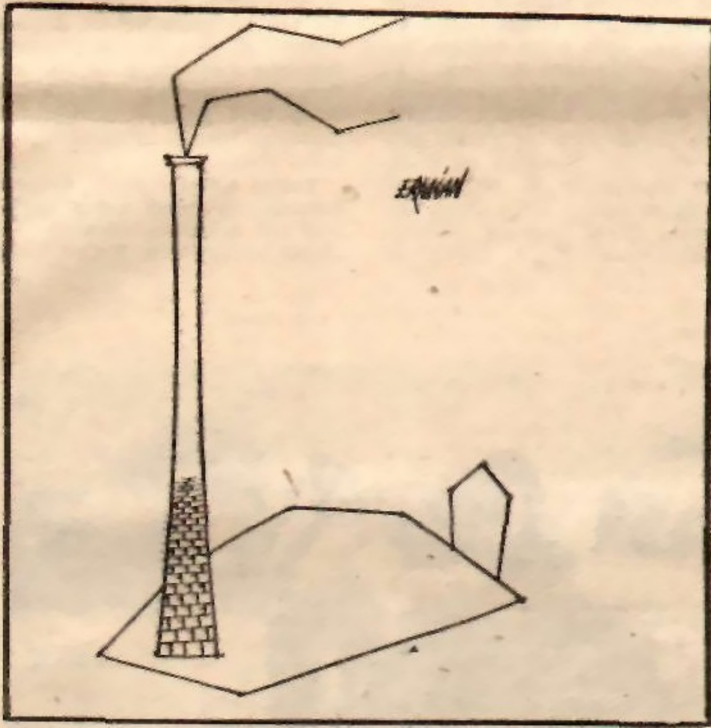
Üniversitelerde eylül ayında yeni olayların meydana gelip gelmiyeceği sorununa gelince... Yeni eylemlere girişmenin zorunluluğuna inanılıyorsa, varılacak erek, tutulacak yol, güçbirliği edilecek çevreler üzerinde iyice düşünülmelidir... Kanımızca, önümüzdeki aylarda, içinde bulunduğumuz koşullar altında sosyalist üniversitelinin üniversite içi eylemlere girişmesi devrimci gelişimi hızlandırmıyacak, tersine engelleyecektir. Yapılacak iş, şimdilik bürokratları yapısal çelişkileriyle başbaşa bırakmak, yeni öğretim yılının başlamasına değin olan iki aylık sürede her şeyiyle (özüyle, biçimiyle, stratejisiyle) sosyalist çekirdek - örgütler kurmaktır, üniversite içinde. Cephelerin kesinlikle ayrılması, öğrencinin katılacağı tarafı daha kolay seçmesine, düşmanın niteliği hakkında *kesin inanca sahip olmasına, ayrıca uzun sü*reden beri yokluğundan yakınılan «disiplin»in geri gelmesine yarıyacaktır... Sosyalist olduklarına içtenlikle inandığımız öğrenci liderleri, bu yola düşmede geç kalmamalıdırlar. Yoksa, bugün zindanlarda çektikleri acı, ileride çekecekleri vicdan azabının yanında çok sönük kalacaktır.

---

(1) Bakınız: İdris Küçükömer, Düzenin Yabancılaşması, sayfa 69.

(2) Bakınız: Şevket Süreyya Aydemir, Tek Adam (I. cilt), sayfa 147: Mustafa Kemal, İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin 1909 kongresinde, İttihat ve Terakki Cemiyeti ile mason locaları arasındaki ilişkilerin kesilmesini istemiştir. İsteği kabul edilmemiştir.

Osman ÇALLI

45 milyon lira, 1964'te 49 milyon lira, 1965'te 65 milyon liradır.

Yukarıda görüldüğü üzere 1965 yılında aylık alanlar sayısında önemli bir değişiklik meydana gelmediği halde iş kazaları dolayısıyla ödenen malûliyet, ihtiyarlık ve ölüm tazminatları %50 oranında artmıştır. Bu artış, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun yeni hükümler getirmesinden ve bazı hükümlerin 1965 yılından itibaren yürürlüğe girmesinden ileri gelmektedir. Sosyal Sigortalar Kurumunca yayınlanan 1967 yılı çalışma raporundaki bilgilere nazaran (Tablo No. 2) bu yıl içinde analık sigortası giderleri ile hastalık, malûlluk, yaşlılık ve ölüm sigortaları giderleri daha da artarak çeşitli sigorta kollarında şu şekilde dağılmaktadır:

Analık sigorta giderleri 36.700.000 lira, malulluk, yaşlılık ve ölüm sigorta giderleri 117 milyon lira. Hastalık sigortası giderleri 168.300.000 lira...

Ödenen tazminat miktarlarında meydana gelen bu hızlı artışa rağmen hasta ve malûl işçilerimize ödenen paralar bu günün hayat pahalılığı karşısında yetersiz kalmakta olup, yüzyıllar boyunca yokluğa ve yoksulluğa alıştırılmış olan Türk Halkı büyük bir sabırla mutlu günleri beklemektedir. 506 sayılı kanunun yayınlanmasından önceki yıllarda işçilerimize ödenen malûliyet ve emeklilik maaşlarının çok daha düşük bir seviyede olduğu Devlet Planlama Teşkilatı'nca yayınlanan bir araştırma raporunda tesbit edilmiş ve 1963 yılında Sosyal Sigortalar Kurumundan iş kazası, meslek hastalığı, dul ve yetim aylığı alan 12.559 kişinin aylık miktarları ortalaması şu şekilde gösterilmiştir:

4.014 işçi ayda 50 lira ile 100 arasında, 1.729 işçi ayda 100 lira ile 300 arasında aylık almaktadırlar. Bunlar arasından sadece iki mutlu kişi ayda 1.000 - 1.200 lira arasında aylık almakta olup, bunların da yevmiyeli olarak çalışan yüksek ücretli teknik personel kadrolarından emekli oldukları anlaşılmıştır.

Yukarıdaki rakamların dile getirdiği acı gerçeklerle yeni Anayasamızın sosyal devlet ilkelerini bağdaştırabilmek, liberal eğilimli bilim adamlarımızın bile kolayca başaramıyacakları müşkül bir iştir. Filhakika, Anayasamızın 42 ve 45'ci maddelerinde:

«Devlet çalışanların insanca yaşaması ve çalışma hayatının kararlılık içinde gelişmesi için sosyal, iktisadi ve mali tedbirler alarak çalışanları korur... Çalışanların yaptıkları işe uygun ve insanlık haysiyetine yaraşır bir yaşayış seviyesini... elde etmeleri için gerekli tedbirleri alır...» denildiğine göre bu maddelerin kamu görevlilerine yükledikleri ağır ödevleri yerine getirmeyen Devlet yöneticilerini savunabilmek her hukuk ustasının kolayca başarabileceği bir iş değildir. Gençlik yıllarının yaratıcı gücünü topluma adamış olan işçilerimizin yaşlılık günlerinde aç ve perişan durumlara düşmemeleri için bir çok maddeleri işçiler lehine değiştirilen 506 sayılı kanunun biran önce kamulaşmasını dilemekteyiz.

Yukardaki izahattan anlaşıldığına göre yıllık prim tahsilatı bir buçuk milyar lirayı aşan bu kurumun emekli ve malûl işçilerimize verdiği aylıklar çok yetersiz olup, bu günkü hayat pahalılığı karşısında:

4000 Kişiye ayda 50 lira ile 100 lira arasında,

1.729 Kişiye de 100 lira ile 300 lira arasında aylık ödenmesi gülünç denecek derecede yetersiz bir yardım teşkil etmektedir. Bu kurumun 1967 yılı bilançosundan öğrendiğimize göre yıl içinde sigortalı işçilere malûlluk sigortası olarak sadece 30,4 milyon lira, yaşlılık sigortası olarak 44,7 milyon lira ve ölen işçilerin dul ve yetimlerine de 36.3 milyon lira ödenmiştir.

Yılda bir milyar lirayı aşan prim tahsil eden bir kurumun emeklilik ve malûlluk tazminatı olarak ödediği paralar toplamı 111 milyon liradan ibaret kaldığına göre yıldan yıla hızla artması gereken fonlarının çok verimli ve sağlam yatırımlara plase edilmesi gerekmektedir.

Üzülerek görmekteyiz ki, işçilerimizden kesilen paralarla meydana gelen bu fonlar çok verimsiz yatırımlara plâse edilmekte ve bir çok yatırımlardan yılda elde edilen gelir, yatırılan paranın ancak %1'inden ibaret kalmaktadır.

Bundan maada kurumun işverenlerden tahsil edeceği prim bakiyeleri yüzmilyonlarca liraya ulaşmakta olup, inşaat müteahhitlerine verilen avanslardan tahsil edilmeyenlerle birlikte kurum alacakları 1,5 milyar liraya ulaşmaktadır.

İşçilere verilen mesken kredilerini insafsızca takip eden kurumun, dalavereci işadamları ile politika kodamanlarının ortakları üzerindeki alacaklarını da aynı ciddiyetle takip etmesini dileriz.

Sonuç

Yukarıdan beri yaptığımız açıklamalardan anlaşıldığı üzere gerek Özel Sigorta Şirketleri gerek Kamu İşletmelerinin sigorta işleri büyük bir kontrolsuzluk havası içinde geniş halk yığınlarının zararına işlemektedir.

Bu kurumların ve Şirketlerin toplumcu bir sistem içinde devletleştirilerek halka dönük olarak ve halk yararına işleyeceği günleri sabırsızlıkla beklemekteyiz.

● Doğu Anadolu'da bazı feodal kurumlar veya bu kurumların artıkları mevcuttur. Fakat hakim üretim biçiminin feodal olduğu iddiası yanlıştır.

TÜRKİYE'DE FEODALİTE VAR MIDIR ?

Ahmet ARAS

BİR süre evvel Ant'ta, Doğu sorunu üzerine yazdığım seri yazıda, Sayın Muzaffer Erdost'un Şendinli Röportajına da birkaç cümle ile değinmiştim. Ayrıca hayvancılıkta feodal ilişkilerin aşıldığını belirtmiştim.

Erdost, Ant'a gönderdiği yazıda, röportajın değindiğimiz hususları hakkında bir açıklamada bulundu ve hayvancılık konusundaki cümlemize takılarak, Aydınlık dergisinde. **«Doğu Anadolu'da Hayvancılığın Feodal Karakteri»** başlığıyla uzun bir yazı yazdı.

Önce, sayın yazarın röportaj hakkındaki açıklamalarına değineceğim, sonra da hayvancılık konusundaki görüşlerini eleştireceğim.

Hemen şunu belirtmeliyim ki, eksikliklerine, kusurlarına rağmen, yazarın bu çalışması, devrimci eyleme yaptığı katkı derecesinde, tarafımızdan olumlu karşılanmıştır. Ne var ki, hedefi ters gösterecek tesbit ve tahlillerdeki temel yanlışlıklara da seyirci kalmamız düşünülemez.

Şemdinli röportajı

1 — **«Tamamen ayrı bir yapıya sahip Hakkari'nin bir kesiminde yapılan gözlemlerin neticeleri tüm bölgeye teşmil edilemez.»** demiştim. (Ant, sayı 125)

Yazar, Türk Solu'nda, **«Şemdinli Aşiretlerinde Üretim İlişkileri»** adlı yazısının giriş bölümünde, Şemdinli aşiretlerindeki üretim ilişkilerinin, Doğu Anadoludaki aşiretler yönünden genel bir nitelik taşıyıp taşımadığı konusunda mütereddit davranmıştır.

Fakat gerek o sıralarda ve gerekse daha sonraları Erdost'un, bütün yazı çizilerinde, «Doğu Anadoluda feodal ilişkilerin hakim olduğu» görüşü savunulmuş ve bu savunma, kendilerince benimsenerek müdafaa edilen **«Devrim Stratejisi»**nin tek dayanak noktası olmuştur. Bu durum, tartışmaları takip eden herkesçe bilinmektedir.

Mesela, 1969 Haziranı başında çıkan Aydınlık Dergisi'nde, **«Doğu Anadolu'da Hayvancılığın Feodal Niteliği»** başlıklı yazısının hemen giriş kısmında Erdost, **«Feodal ilişkilerin köklü olduğu ve bugün ve kapitalizm - öncesi üretim ilişkilerinin hakim durumda bulunduğu Doğu Anadolu...»** derken; 17 haziran tarihli Ant'ta yayınlanan açıklamasında, Türk Solu'ndaki yazısını sözkonusu ederek, **«Şemdinli'deki durumu genelleştirmedim»** diyor.

Hatta Erdost daha da ileri giderek, Emek Dergisi'nde «Türkiye'de hakim üretim şekli kapitalizmdir.» adlı yazıyı eleştirirken, tüm Türkiye'de hakim üretim biçiminin feodal olduğunu iddia etmiştir.

2 — Kırmançlar:

Erdost, «Şemdinli Aşiretlerinde Üretim İlişkileri» adlı yazısında şöyle diyor:

«Bağımsız aşiretler döneminde, yani şimdi, sosyal tabakalaşma şöyledir:

«a) Mir (Humaro ve Gerdi aşiret reisleri), aşiret reisleri (Gerdi aşiret reisliği, Zerza aşiret reisliği kaybolmuştur), b) Pısağalar, c) Rızpiler, d) Kabile reisleri, e) Kırmançlar.

«Aşiret reisi, pısağaları zıbare(1) olarak çalıştıramaz, vergi alamaz, bunlar aşiret reisinin kolları sayılır; kabile reislerini zıbare olarak çalıştıramaz, bazı siyasi işlere koşabilir, kabile reislerinden vergi alır; rızpileri zıbare olarak çalıştıramaz, vergi alır, kirmançları bütün işlerde çalıştırır, zıbare alır, her türlü vergiyi alır.

«Pısağa, hiç bir vergi alamaz, bazıları bulundukları yerde bir - iki kirmancı zıbare olarak çalıştırabilir.

«Kabile reisi, hiç bir vergi alamaz.

«Kirmanç, hiç bir şey alamaz ve kabile reisine, bazan pısağaya ve genel olarak aşiret reisine veya ayda üç gün mire zıbare olarak çalışır, bütün vergilerini verir.»

Hakkari de dahil, Doğu Anadolu'yu çeşitli zamanlarda birçok defalar gezdim köşe - bucak. İtiraf edeyim ki, mülkiyet ilişkileri üzerine temellenen bu tip kastvari bir sisteme ve kirmançların serf niteliği düzenine tesadüf edemedim.

Kanımca yazarı bu konuda yanılgıya düşüren temel etken, araştırma kurallarının eksikliğidir. (Araştırıcının dil bilmemesi, araştırıcının halk karşısındaki sıfat ve hüviyeti, araştırıcının antisosyalist bir dünya görüşüne sahibolması, araştırıcının araştırmaya konu olan toplum hakkında önceden herhangi bir ön - bilgiye sahip olmaması, vs.)

Bu tasnifin genel mahiyetteki yanlışlığını şimdilik bir tarafa bırakarak sadece **«Kirmanç»** kavramı üstünde duracağım.

«Kirmanç» sözcüğünün mülkiyet ilişkilerine müstenit, muayyen bir sınıf veya tabakayı ifade eden bir anlamı yoktur. Sözcük, bu anlamda kategorik bir kavram değildir. Geçmişteki birtakım ırkçı ve faşist yönetimlerin Doğu'da uyguladığı baskı, özellikle psikolojik yönden aşağılatma biçimindeki saldırganlık olmuştur. Kürt unsurunu ifade eden **«Kirmanç»** kavramı, aşağılatıcı, alçaltıcı bir nitelikte kullanılmış ve empoze edilmiştir. Horlanmanın meydana getirdiği yabancılaşma havasında, kim kimi kendisinden aşağı görmüşse, ona bu sözcükle hitap etmiş, onu bu sözcükle adlandırmıştır. Örneğin, Diyarbakır ve Urfa dolaylarında, yakın çevre köylerinden şehre, elde: yoğurt, yumurta, **yağ getirenler, bajarîlerce (şehirli) «Kirmanç» olarak adlandırılmaktadır. Yine Doğubayazıt'ta, kasabalılar, tüm köylülere (ağalar da dahil) «Kirmanç»** demektedirler. Üç - dört yıl evvel köyden gelip kasabaya yerleşmiş bir Doğubayazıtlının, kasabaya gelen eski köylüsüyle karşılaştığında, **«Wey kurmanç hatye»** (Vay, kürt gelmiş) demesi, bu zihniyetin neticesidir.

Aynı şekilde, Doğu'daki **«Torun»** ve **«Mirek»**ler (secereli veya asil ağalar) tüm halka **«Kirmanç»** demektedirler. Seyyit soylu şeyhler Peygamber soyundan olduğunu iddia edenler) de seceresiz şeyhler, soylu ve soysuz ağalar da dahil, kendi zümreleri dışındaki herkese **«Kirmanç»** der. Sömürgeci tavırdaki birtakım devlet memurları da kendilerince Türkleşmiş soylular hariç, herkese **«Kirmanç»**, hatta Erdost'un da sık-sık kullandığı gibi, kelimenin sonuna (küçültü) **«o»** ekini de ekleyip **«KİRMANÇO»** demektedirler.

3 — Nakşibendi Tarikatı:

Nakşibendi Tarikatının kollarından biri olan Nehri'li Seyyit Taha'nın tarikatının bölgedeki rolünün abartıldığını ve bölgedeki tüm siyasi olayların kaynağı gösterilmesinde hataya düşüldüğünü belirtmiştim. Gerçekten Nehri tarikatı, geçmişteki siyasi olaylarda aktif bir rol oynamıştır. Fakat bu tarikatın, geniş kapsamlı siyasi olaylardaki rolü, ancak diğer tarikatların fonksiyonu ve bu tarikatla olan ilişkileri ve toplumda etken diğer faktörlerin hesaba katılması ile doğru bir şekilde tespit edilebilir. Mesela, 1878-80 hareketinin gücü, sadece Nehri'nin ve hattâ onu da kapsayan Nakşi'nin gücü değildir. Alevilere karşı olmak hasebiyle, Nakşi olmıyan İran'daki diğer sünni tarikatların bu hareketteki rolü büyüktür. Yine **«Acem»** unsuruna karşı **«Kürt»** unsurunun giriştigi bir hareket olması sebebiyle de tarikat bağları dışında kalan diğer birçok Kürt beylerinin ve Kürt ağalarının hareketteki rolü büyüktür. Demek ki bu hareket sadece tarikat faktörüne değil, aynı zamanda din ve milli faktörlere de istinat etmektedir.

Yazar, Kasım Küfrevi'nin doktora Tezini kaynak göstererek, söylediklerinin mutlak doğruluğunu, Küfrevi'nin şehadetine dayandırmaktadır.

Nakşibendi tarikatı ve bu tarikatın farklılaşarak birbirinden tamamen bağımsız duruma gelmiş olan ve başka başka kesimlerde ayrı birer tarikat halinde gelmiş olan kollarını, bu kolların toplumdaki etkinliklerini, birbiriyle karşılıklı ilişkilerini, ileride ayrı bir yazıda tahlil edeceğim. Şimdilik şu kadarını söyleyeyim ki, bugün Doğu'da herhangi bir medrese fakisinin (Yeni medrese talebesi) bildiklerinden öteye geçemiyen uydurma tezdeki bilgiler, öyle dört elle sarılacak inciler değildir. Kendi çevresinde kimsenin malumat sahibi olmadığı konu üzerinde Küfrevi, zamanın geleneğine uyarak birşeyler sıralamış ve doktorluk ünvanını kopartmıştır.

Tarikatın kollarından birinin piri olan tez sahibinin babasının cahil halkı birbirine boğdurmuş olması ve kendisinin de aynı rolü bugün dahi maharetle sürdürmesi, kimsenin meçhulü değildir. Bu tavırdaki kimsenin yutturmacaları, elbette bilimsel bir araştırma için veri olamaz.

Örneğin, Birinci Dünya Savaşı arifesinde ve savaş sırasında, tez sahibinin babası, İttihat - Terakki yönetimi paşalarının tertibine alet olarak ve dini nüfuzunu kullanarak yüz kadar Arap ileri geleni kandırarak toplayıp tuzağa düşürtmüş ve idam ettirmiştir.

Yalnız Kürtler değil, Araplar üzerinde de geniş nüfuz sağlamış tez sahibinin ailesinin, etkinlik bakımından, Seyyit Taha

● Doğu Anadolu'da feodalitenin varolup olmadığı konusunda Muzaffer Erdost'un iddialarına cevap veren Ahmet Aras, doğudaki bir inceleme gezisinde.

● Doğu'daki ortakçılık sisteminde angarya mevcuttur, ancak yine de angaryanın oranı yüzde 10'un çok altındadır.

ailesinden geride olduğu söylenemez.

Yine Fransızların Suriye'den çekilecekleri sıralarda, Suriye'deki Kürt toplumuna tanınacak muhtariyet konusunu görüşen Haco ve Celadet Bedirhani'nin yönetimindeki Kürt konferansını baltalamış olan Türkiye'li Şeyh Emedê Xezna'nın çapında etkin olan bir sürü şeyh ailesi vardır Doğu'da.

Aynı şekilde, Şeyh Sait ailesinin Seyyit Taha ailesinden daha az etkin olduğu söylenebilir mi?

Bu sebeple siyasi olayların doğru tahlil edilebilmesi için bütün faktörlerin heşaba katılması gerekliliği üzerinde duruyoruz. Doğru bir tahlil ancak bu şekilde yapılabilir.

4 — Aşiret sistemi:

Kürtlerdeki aşiret sisteminin kaynağının kan akrabalığına dayandığı bir gerçektir. Fakat bunun ilkel toplumdaki kan akrabalığıyla bir tutulmasının doğru olmadığını söylemiştim. Bu konunun tarihsel evrimiyle birlikte daha geniş bir şekilde tahlili gerekmektedir.

Şimdilik belirtilmesi lazım gelen bir husus vardır.

Bilindiği gibi ilkel toplumda, üretim ilişkilerine dayalı olarak, toplum üyesi ile şef arasındaki bağlar, mutlak bağlayıcı bir niteliğe sahiptir. Fakat Kürtlerdeki aşiret sisteminde, aşiret reisi ile aşiret üyeleri arasındaki bağların bu şekilde bağlayıcı bir niteliği yoktur. İcabında, aşiret üyelerinin aşiret reisine karşı çıkmaları, toprak yüzünden aşiret reisiyle çatışmaları ve iktisaden aşiret reisine göre daha güçlü bir duruma gelebilmeleri, bu durumun böyle olmaması (aşiret bağlarının mutlak bağlayıcı niteliğinin olmaması) neticesidir.

5 — Barzani hareketi ve ulusal mesele:

Erdost, Ant'a gönderdiği açıklamasında «Şemdinli Röportajı adlı seri yazımızda, Şemdinli'nin Dış Komşuları adlı bölümde, Molla Mustafa Barzani üzerinde geniş bir şekilde durulmuştur... Ama bu hareketin 'ulusal bir hareket' olup olmadığını katiyen tartışmadım. Yazı 1965'te yazıldı ve 1966'da yayınlandı. O zaman ulusal meselenin sosyalist bir tahlilini yapacak bilgiden yoksundum ve yazı, o günkü bilgimiz ve kültürümüz çerçevesinde yazılmıştır. Ama yazarın iddia ettiği gibi, adı geçen yazılarımda, Molla Mustafa hareketinin ulusal niteliği hakkında bir yorumda bulunmadım; bir devlet kurup kurmayacağını, ne gibi güçlüklerle karşı karşıya olduğunu yazdım.» diyor.

Demek ki, bir «devlet kurma» eylemi var, yazar bunu görüyor, fakat bu eylemin istinat ettiği faktörü (ulusal faktör) göremiyor.

Sayın yazarın adı geçen röportajın ilgili bölümünde yorumsuz yorumu aynen şöyledir:

«Ortadoğu'da Bir Tahrik Merkezi Barzan»

—galip pozunda fakat aşireti aç—

«Osmanlı İmparatorluğu zamanında devam eden çapulculuk ve şekavet olayları, bugün kendisine siyasi bir yön vermiştir. Çapulculuk ve şekavetin temeli fakirlik, yoksulluktu. Dinamizmin özü budur, fakat siyasi bir alana kanalize edilmiştir. Barzan aşireti o yıllarda ne ise, bugün de öyledir. Halk yoksul ve açtır.»

«Şubat ayı başında (1964) Molla Mustafa Rena'ya askeri yargıç Reşit Muslih ile barış şartlarını görüşmeğe gittiği zaman galip bir komutan pozundaydı. Teklif Irak hükümetinden geliyordu ama, Barzan aşireti açtı. Dört yıldır isyan halindeydi. Unu, çayı, şekeri ve tuzu bitmişti. Molla Mustafa askeri yargıca öyle tekliflerde bulundu ki, yargıç bu tekliflerin kabul edilmesinin imkansız olduğunu söylüyordu. Molla Mustafa Irak'ı iki noktaya zorluyor: Ya Irak hükümet ve devletinde Kürtler üçte bir oranında güce sahip olacak, yüksek rütbeli subayların üçte biri Kürt olacak ve yatırımın üçte biri kuzey dağlık bölgeye yapılacak; yada kuzey dağlık bölgede içişlerinde muhtar bir Kürt eyaleti kurulacaktı.»

Ve Erdost devam ediyor:

«Molla Mustafa 1942'den sonra Ruslarla ilişkilerini pekiştiriyor. Sekizyüz adamı ile Rusya'da on yıl kalmış olması aşiret ileri gelenlerinin Rusya ile sosyal, kültürel ve siyasi bağlarını kuvvetlendiriyor. Sovyetler kendi etkilerinde kurulacak bir Kürt devletinden neler umuyor? Türkiye'yi güneyden çevreliyen bir komünist kıskaç, Türkiye içlerine sızabilmek için ileri bir isyasyon ve Ortadoğu'ya, Basra'ya uzanmak için de ileri bir karakol kurmak hayali...»

«1960'da Kasım'a karşı isyan eden Molla Mustafa'ya bu kere Amerika'nın yardım ettiğine dair söylentiler çıktıysa da, buna dair kesin işaretler görülmedi.»

«Türkiye'nin Irak'ın kuzey dağlık bölgesiyle ilgisi, İçişleri Bakanlığının konularından dışarı çıkmamıştır. Türkiye kendi sınırlarından içeriye fiilen ve fikren bu isyanın sıçramamasını hassasiyetle takibediyor. Sınırlarda Seyyar Jandarma birlikleri nöbet tutuyor, Milli Emniyet en uzak köyleri dinliyor. Meseleye dışişleri bakanlığının perspektifinden bakılıp bakılmadığını bilmiyoruz. Gerçekten dışişleri kadrosu Ortadoğu'daki gelişmeleri ihmal etmektedir.» (Yön Dergisi, 26 Ağustos 1966)

Yukarıdaki ifadeler, konu üzerinde yorum yapmadığım iddia eden Erdost'un, yorumu da aşarak jurnal yaptığını ve yalnız ulusal meseleye değil, tüm olaylara antisosyalist bir açıdan baktığını açıkça göstermektedir.

6 — Angarya:

Yine sözü geçen açıklamasında Erdost **«..Üretim ilişkilerinde angaryanın mevcudiyeti sözkonusudur, angaryanın azlığı veya çokluğu değil, angaryanın mevcudiyeti üretim ilişkilerini belirler.»** diyor.

Bu hüküm temelden yanlış bir hükümdür. Ayrı üretim biçimleri birbirinden kesin sınırlarla ayrılamaz. Bu basit gerçeği, Erdost gibi bir «Devrim Stratejisi» (!) uzmanının kavrıyamamasını yadırgadık. Bir üretim biçiminde, kendisinden önceki üretime özgü izler ve kurumların artığı daima bulunur. Esas mesele, sözü edilen kurumların yaygınlık derecesidir.

Doğu Anadolu'da feodal kurumlar veya bu kurumların artıkları mevcuttur. Fakat hakim üretim biçiminin feodal olduğu iddiası yanlıştır. Veya herhangi bir kesimde feodal kurumların bulunması, bu kurumların memleket çapında yaygınlık iddiasına mesnet teşkil edemez.

Bütün feodal unsurları teker teker inceliyerek, geniş bir toplumsal yapı tahlili yapmak makalemizin kapsamını aşan bir konudur. Burada, feodal üretim biçiminin bir kurumu olan «angarya»nın yaygınlık derecesini araştıracağız.

Konuya girmeden şunu belirtmeliyim ki, tahlillerimizde başvurduğumuz istatistikler tam ve sıhhatlı istatistikler değildir. Bunlar arasında en güvenilirl Köy Envanteri istatistikleridir ki, bunlarda da eksiklik vardır. Buna rağmen, bu istatistiklerden (eksikliğini gözönüne alarak, yararlanmak mecburiyetindeyiz.

Köy Envanteri İstatistiklerine göre, 18 Doğu ilinde (Erzincan, Erzurum, Kars, Ağrı, Tunceli, Bingöl, Muş, Bitlis, Adıyaman, Malatya, Elazığ, Siirt, G. Antep, Urfa, Mardin, D. Bakır, Hakkari) kö sayısı 9303'tür. Bu köylerin 615'i bir aileye, bir şahsa veya bir sülaleye aittir. Araştırma gezilerimiz sırasında köy envanterlerinin eksik tespit yapmış olduğunu gördük. Bu tip köylerin 1000 olduğu tahmin edilmektedir. Bir şahsa, aileye veya sülaleye ait köylerin önemli bir kısmında kapitalist işletmecilik sistemi caridir. (Özellikle G. Antep, Urfa, Mardin, Diyarbakır yörelerinde tarımda kapilist işletme sisteminde olan köy sayısı hayli fazladır.) Kapitalist işletme sistemi dışında kalan bu durumdaki köylerde angarya (olam) mevcuttur. Ayrıca önemli bir kısmı b şahsın tasarrufunda bulunan köylerde de, yer yer, mevzii olarak angarya mevcuttur. Bu duruma göre, Doğu Anadolu'da angaryanın mevcudiyetiyle feodal ilişkiler sisteminde olan köy sayısı gene köy sayısının yüzde onu kadardır.

Aynı şekilde Köy Envanteri istatistiklerine göre bölgedeki ailelerin %38'i topraksızdır. Topraksızların oranını kriter alarak, feodal ilişkilerin yaygınlık derecesini bu oranla bir tutanlar da vardır. Bu kriterden hareket ederek netice çıkaranlar yanılmaktadır. Bu yanılgıyı daha açık bir şekilde ortaya koyabilmek için topraksızların durumunu tahlil etmek gerekmektedir.

Topraksız köylünün az bir kısmı ücretli tarım işçisi, bir kısmı mevsimlik işçi, bir kısmı ortakçı, bir kısmı kiracı ve bir kısmı da (hazine arazisi) kiracısıdır.

Ne kadar ücretli tarım işçisi olduğunu gösteren istastikler yoktur. Ama ücretli tarım işçisi pek azdır. Bunun gibi, ücretli tarım işçisi sayısından epeyce fazla olan mevsimlik işçi sayısı hakkında da istatistik rakamlar yoktur.

Konuya cari işletmecilik sistemlerinden yaklaşmaya çalışalım:

● Bugün Doğuda mevcut aşiret sisteminde, aşiret reisi ile aşiret üyeleri arasındaki bağların, ilkel tolpumdaki gibi mutlak bağlayıcı bir niteliği yoktur.

Ortakçılık:

Yarıcılık, marabalık ve çarıyek usulleri bu işletme biçimine girer Köy Envanterlerine göre Doğudaki 307230 topraksız köylü ailesinden 26000'i ortakçıdır. Ürünün, artı ürün ve ürün - rant şeklinde toprak sahibine geçmesi bu işletme biçiminde söz konusudur. Köylüyle toprak sahibi arasında teşekkül etmiş kişisel bağlar çerçevesinde köylü, ağanın «olam»ını da (angarya) yapmaktadır. Ağa sıkıştığı zaman, kişisel bağlara dayanarak «recû» denen bir vergi de toplamaktadır. Ama bugün «recû», hemen hemen ortadan kalkmıştır; çok ender hallerde recû toplanmaktadır. Daha doğrusu, ağanın otoritesine ve ağayla köylü arasındaki kişisel bağlara istinat etme niteliği kaybolmuş, bir nevi toplumsal dayanışma müessesesi haline gelmiştir. Herhangi bir toplum üyesi de bir felakete uğrayınca, «recû» yoluyla yardım toplayabilmektedir.

(Devam Edecek)

Bir köylü kızı olarak...

Çarşaflı kardeşlerimi savunuyorum!

Asiye Eliçin

● Biçimsel devrimciler, çarşafa bürünmüş kadınları suçlamadan önce o kadınların ekonomik ve sosyal durumlarını bilmelidir.

Bir süre önce Cumhuriyet Gazetesinde bir Profesör'ün, **«Kadın düşmanını Savunan Kadınlar»** başlıklı bir yazısı yayınlandı. Sayın Profesör, Ankara'nın Ulucanlar semtinde oturan çarşaflı kadınların, suçlu yobaz imamı savunduklarına içten yakınıyor. Atatürk'ün kendilerine bağışladığı haklara sahip çıkmak şöyle dursun, o hakları yoketmeye savaşanlara yanat çıkmalarının cahillik ve basiretsizliğini vuruyor yüzlerine!..

Atatürk İlkelerine içten bağlı sayın Profesör, -sorunların temeline inemiyen birçok aydın gibi- düşünce ve yargılarında önemli yanılgılara düşüyor.

Mutlu bir raslantı ile okuma olanağı kazanmış bir köylü kızı olarak, o çarşaflı kardeşlerimi savunacağım:

Önce şu kara çarşaf için birkaç sözüm var: Kara çarşafın gerçekte ne islamiyetle, ne de Türk halkının geçmişi ile bir ilişkisi yoktur. Anadolu köylerinin büyük çoğunluğunda kadınlar hâlâ sadece başlarını örterler, yüzleri açıktır. Bu, Atatürk ilkelerini öğrenip o haklarını kullandıkları için değil, Osmanlı'nın bozuk kokuşuk havasından, etkisinden uzak kalabildikleri içindir... Yaşmak ve çarşaf, İstanbul'la ilişkisinin derecesine göre, illere ilçelere, bucaklara yayılma olanağı kazanmıştır. Çünkü oralarda ortamını bulmuştur. Köylü, bugüne değin sürekli olarak vermeye alışmıştır, almaya değil. Köydeki çarşafsız kadınların dahi, kendilerine bağışlanan kadın haklarından habersiz oldukları gerçeği pek olağandır!.. Ekonomik gelişme sağlanmadıkça bir şey anlamıyacaktır köylü. Osmanlı -birçok olumsuz şeyler gibi- Bizans'tan aldığı kara giysiyi, kıskançlık örtüsü yapmıştır haremindeki kadınlarına. Hıristiyanlığın din forması sayılan bu giysiyi rahibe giydiği gibi, keşiş de giyer... Osmanlı erkeği kendisi kutnu, atlastan libas giyer, haremindekilerse ancak kocalarının gözleri için giyinip süslenir, sokakta çarşaf ve peçe ile gizlenirler... Haremdeki dört kumalı, dokuz cariye yedekli, genç ve güzel Safinaz'ı ve ortaklarını, yaşlı kocadan gayrisinin görmesi zinhar günahtır. Bunun için, erkeğinin arzusu ve ısrarı ile kadın ilk Batı modasını, -Biçimini değiştirerek- kabullenir... Yaşmakla peçe de eklenen bu bol kılığın içine yüzyıllarca gömülüp yitecektir kadın; kimliksiz, kişiliksiz bir tutsak olarak...

Değinmek istediğim asıl şey, devrimden bunca yıl sonra bu kara çarşafın, hâlâ yaşama ortamı bulmasının nedenidir:

Osmanlı, Anadolu'yu, Türk halkını, öbür sömürgelerinden binbeter sömürüp tepetepe kullanmıştır. Yazık ki, devrimi de soysuzlaştıran kötü miraslar en geç bizim yakamızı bırakıp yıkıldı gitti...

Osmanlı'dan ve yabancı sömürüsünden kurtulup Cumhuriyet idaresiyle yönetilir olduk, Demokrasi sözcüğü düşmez oldu dilimizden, devrimler yaptık... Niçin kızarız Ulucanlı bacılara? Karınları aç, naylon pabuç, kara çarşafla demokrasiden yararlanarak toplu sözleşme ile adliyeye yürüyüp imamın hakkını aramıyorlar mı? Bu demokrasi, özgürlük, uygarlık örneği değil mi?!.

Batı burjuvazisinin tarihi ekonomik gelişmesinin ona kazandırdığı, uygarlık haklarını kağıt üstünde getirip; **«Alın, size medeni haklar ikram ediyoruz, hastalığa, açlığa, tüm yoksulluk ve bilinçsizliğe birebirdir. Dua edin, bilin kıymetini bunu size bağışlıyanın!..»** deseniz de boşunadır! Kaldı ki, kendisine tanınan **kadın haklarını** birkez olsun bir bilinçli, hattâ az bilinçli bir kimse anlatmamıştır o zavallılara... Öğrenebilecekleri birazcık ortamı bile sağlıyamadık elli yıldır. Onların küçük dünyasında önce despot koca, sonra da mahallenin imamı hükümrandır... Koca yoksulluk ve çaresizliğinin acısını onlardan çıkarır. İmam, yaşamak için din yoluyla sömürür köylüyü... Kadın yitikliği içinde tek ilgiyi imamdan görür, içinde yaşadığı cehennem hayatına karşılık, imamdan öbür dünyadaki cennet vaadini alarak avunur... Gerekince de içtenlikle savunur imamı bu yüzden! Kocasıyla imamın peşine düşüp -parmağını basarak- kime olduğunu bilmeden oy vererek, **kadın haklarından** yararlanacak!.. Ama bu iyiliği yüzüne vurmaya gelen bir aydın çıkarsa onu, kocasından dayak yediği sopayla kovalıyacaktır, bu nankör kadın!...

Ütopik aydınlara sesleniyorum: Yoksulluğun bilinçsizliğinde yitmiş bu insanlara şimdiye değin, ne verdik ki onlardan ne bekliyoruz?!.. Onların yaşantılarını kökten ve olumlu bir yönde etkiliyerek, ekonomik ve sosyal bir gelişme yolu açılmazsa, hepsini ilk ve orta okuldan geçirseniz yine boşunadır.

Kendi köyümden kısa bir örnek vereceğim: Bin evli bucakta halkın yüzde doksanı ilk okuldan geçmiş, okur - yazar olmuştur sözde... Geçen yıl gittiğim köyüm, Orta Anadolunun **pilot köyü** sayılacak kadar gelişmiştir. İki ilk, yeni açılan bir orta okulu olduğu gibi, şarap fabrikası, un fabrikası vardır ve çok çeşitli ziraat yapar. Az verimli toprağı karınca gibi çalışkan olan köylüm, olanca gücüyle sömürüp geçimini sağlamaya uğraşır. Ürettiği, artan nüfusa yine de yetmediğinden, insan fazlası büyük illere, özellikle İstanbul'a -köyle ilişkisini kesmeden- iş tutmaya gider.

Köyden ayrılmamış kırkla, kırkyedi yaş arasındaki eski okul arkadaşlarımı aradım gidince. Yorgunluk ve hastalıkla ölenlerin dışında sağ kalanlar, elli - altmış yaşında gösteren aksaçı, dişsiz ağızlı, çökmüş birer ihtiyar olmuşlar. Çocukken pırıl - pırıl, umut, hayat dolu parlak gözleri sönük, fersiz. Dudakları çaresizlik, yorgunluk, türlü acılarla büzük ve kansız kıvrılmış ağızlarının içine... Elleri ve ayaklarını anlatmaya yetmiyor gücüm... Bana tarih çalıştıran cin gibi zeki, benden bir sınıf yukarda olan arkadaşımı yokladım; okul görmemiş annesinden farkı kalmamıştı. Yüreğimi sızlatan görünüşü içinden ılık ve içten bir sesle yakındı: **«İyi ettin de okuyup kurtuldun bu köyden, ömrümüz çürüdü, bir tat alamadık dünyadan... Ölüm zulum, tüm yokluk ve sıkıntılar bizim için.. Sorduğun şeye de bak, harfleri bile unuttum, mektup yazmak şöyle dursun. Muallim bey akıllı olduğumu söylerdi, gelip de görsün şimdi, sabah yediğimi unutuyorum... Okulu bitirenler beş-altı sene sonra unutuyorlar yazıyı da, okulda öğrendiklerini de...»**

Eskiden hatırlarım, camie ramazan dışında, ancak iki yada üç ihtiyar giderdi imamla namaz kılmaya. Şimdi ise, beş vakitte doluyor şapkası tersine dönük, genç köylüler camie... Üç camie çift şerefeli, altmışar bin liralık minareler dikmişler. Köydekiler sıkıp - sızırmışlar, İstanbul'daki hemşeriler açmışlar keselerinin ağızlarını... Hem de iki mahalle rekabete girerek, -az kalsın- döğüşerek başarmışlar bunu!..

Öbür yandan bir tarikatçılık salgını altı yüze yakın mürit sağlamış kendine... Orta Anadolu'yu ağı içine alıp komşu ilin ortasına çöreklenen bir büyük şeyhten temsilcilik alarak köye yerleşen bir açıkgözdür küçük şeyh. Kendi kilerini, sandığını erzak ve hediye, kesesini para doldururken -anlaşmaları gereğince- büyük şeyhe da bol hediyelerle, altın ve paralarla ziyarete gönderir müritlerini sık sık... Geceleri yapılan gizli ayinlerde ilk okulu bitirmiş bir mürit akıl dengesini yitirir. Oğluna sözünü geçiren bir ana, geçimlerini sağlıyan iki araba atından tekini sattırarak büyük şeyhe altın yapıp götürür... Kadınlar ayinlerde kendilerinden geçmek için, kısacık uyku saatleriyle kümesteki tavuklarını, küpteki bulgurlarını vererek şeyhin huu'larıyla cennet düşlerler... Erkeklerden daha azdır mürit... Bağcılık eski önemini yitirip masrafını karşılamaz, şaraphane de satılamadan üç - dört yıldır bekliyen mahsul yüzünden, fabrika üzüm almaz olunca, köylü meyveciliğe yönelmiştir. Şimdi tonlarca üstün kalite meyve yetiştiriyor. Ama, o ürünün miktarını ve kalitesini arttırdıkça fiyatlar korkunç derecede düşüyor. Beş liralık nefis armudu 50-60, birinci kalite elmayı ayağında 25 kuruşa zor satıyor!... Otuz yıl öncekinden farkları, kaput boyaması yerine basma, çıplak ayaklarına naylon ayakkabı giyiyorlar...

İstanbul'daki hemşerilerimin çoğu küçük esnaf, bakkal, sütçü gibi. İnşaatçılık yapıp zengin olanları da var. Çoğunlukla kendi apartman katlarında otururlar ailece. Çocuklarını okutmak en büyük amaçları... Kadınlar kısa sürede şehrin konfor ve adetlerini benimsiyorlar. Manto giyip, düğünlerini büyük salonlarda yapıyor, kendileri dans etmezseler de cazı ve şarkıcı kızları kadın erkek birlikte dinleyip seyrediyorlar. Oysa köyde hâlâ kadın erkeğin yanında oturamaz ve yaşmanır...

Benim köydeki kadın hemşerilerim kadar dahi, maddi varlığa sahip değildir Ulucanlı kadınlar. Köyden, ilden, ilçeden yoksulluk zoru ile kopup gelmiştir o. Umutla geldiği büyük kentte tüm yitirmiştir umudunu... O sefalet yuvası semte sığınmış, imamın muskasından, vaazından fayda bekler olmuştur... İmamı savunması artık bir kadirbilirlik örneği, iyiliğin karşılığıdır onca...

Şimdi, sayın profesörün bu kadınlarla, Doğu İlindeki Dolar yaşmaklı öğretmeni, İstanbul'un Cihangir semtinin bir ilk okulunda, ufacık yavrulara oruç tutturup, camide namaz kıldırmak için baskı yapan, sapık kadın öğretmeninin aynı değer ölçülerle yargılaması doğru mudur? Ve yine, Yassıada'da ipliği pazara çıkan çıkarcı, besleme -şimdi de Dolara satılmış- sözde basının sözde yazarlarını ayni ölçü ile mi ölçeceğiz?!.

Türk aydınına hâlâ herşeye şaşmak değil, sorunlarımızın kökenine, temeline inmeleri gerekiyor; bunun zamanı çoktan geldi de geçiyor! Bugünkü yöneticilerin büyük bir umursamazlıkla, nasıl açık kartla oynadıklarına bakmak bile, çok aydınlarımızı uyarmıya yetmemektedir. Biz hâlâ doğruları yanlışlardan ayırmakta bunca yanılgıya düşersek, imzasını atamıyan Ulucanlı kadınları suçlamakta haklı sayılabilir miyiz? Hem bu fikir kargaşasından, bulanık suda avlanmak işlerine gelen, çıkarcılar yararlanmazlar mı?

Bir ülkenin insanlarının yoksulluk ve bilinçsizliği ne denli fazla ise, onu sömürmek parazitler için, o denli kolay olur. Bunun suçu da herhalde kendilerine yüklenemez.

Sonuç: Yapılan bir devrim, toplumun temel yapısı olan, çalışıp üreten köylü, işçi, zanaatkar emekçi halka maledilip, ona dayandırılmaz da bir liderle bir aydın kadro ile tepeden yönetilmeye kalkılırsa o devrim, - iyi niyetine rağmen - bir süre sonra yozlaşmıya başlar ve anlamını yitirip soysuzlaşır.

BİR ŞENLİK Kİ, EVLERE ŞENLİK

Bu sene bir şenlik yaptı TMTF.

Kel başa şimşir tarak.

Neden «kel baş», neden «şimşir tarak.»

Evrensel Barış Şenliği 1967 Başkanı şöyle başlamıştı konuşmasına:

«Çok şeyler isteniyor az gelişmişlik içerisinde bulunan ülkeler insanından. Hep yeni pazarlar, hep yeni sömürgeler, hep yeni çıkarlar... Bunun için kullanılır ölüm araçları, köşe başlarını tutmuş büyük ülkelerin pis yöneticileri tarafından...»

Devam edip gidiyor ve şenliğin amacını belirliyor sözleri:

«Bu yüzyıl gençliği mutluluğa daha yakın barışçıl bir dünyayı kurmağa daha da yönelmiş olacaktır. Bizler, ancak böyle ön birleşimleri olan kocaman yürekli gençliğin yarın ülkeleri üzerinde söz sahibi olduklarında büyük yıkımları doğuran savaşlara değil, mutluluğa götüren barışa karar vereceklerine inanıyoruz.»

Ve bunlar konuşuldu, değişik ülke gençleri ülke ve dünya sorunlarını tartıştı, birşeyler öğrendiler birbirlerinden. Bu nedenle de geçen sene şenlik yaptırılmadı. Demokrasi kelimesi kağıt üzerinde kalmakta devam ediyor ve yeni yeni çıkarlar için batakhğın derinliklerine iteleniyor. Ama bizler çekip çıkaracağız *onu oradan.*

Bu durumda, meşru olmayan TMTF ve iktidarın, Turizm Bakanlığı aracılığıyla, 80 bin lira yatırarak birlikte düzenlediği 1969 şenliğinden umulan neydi?

Herşeyden önce iktidar, geçmiş şenliklerin silinmez yararlarını ve izlerini gölgelemek, şenliği kendi emellerine alet etmek istedi. Bu işi TMTF'ne yaptırmakla da iş yapmıyan gayrimeşru bir kuruluşu meşru duruma sokmak istiyordu. TMTF yöneticileri de bu arada gayrimeşru kazançlar sağlıyacaktı.

Para her kapıyı açmaz. Ama bir işbirlikçinin kapısı kolayca açıldı ve şenlik başkanlığına getirildi işbirlikçi. Ne var ki demokrasi gibi kâğıt üzerinde kaldı başkanlığı. Davetiye dahi veremiyordu dostlarına, asıl emir gelen yerlere danışmadan. Halkın önceki şenliklerdeki yakın ilgisini kolayca bulacaklarını ve böylece de ceplerini dolduracaklarını sananlar şaştı kaldı. Tiyatrolar üçer beşer bilet satıyor, Açık Hava Tiyatrosunun yarıyı geçmeyen seyircilerinden dörtte üçünü *davetliler doluşturuyordu.* Gündüz yönetici bulamıyanlar, akşamları hepsini gişe önlerinde rahatça bulabiliyorlardı.

Şenliğin hatalarını saymaya yerimiz yok. Tiyatro yapıtlarının özetlerinin teksir edilip seyirciye zamanında verilmemesinden, oyunun *bir saat* geç başlatılmasından tutun da; gelmiyecek grubun gösterisi için tilet satılıp geri alınmamasına kadar.

İlk programda 14 yabancı topluluk vardı, fakat yalnız 8 tanesini görebildik. İkinci program yapıldı ve Türkiye'de tatil yapan profesyonel bir tiyatronun bu programa alındığını gördük. «Denize düşen yılana sarılırmış derler.»

Üçyüz görevli kartı dağıtıldı. Ama çalışan yoktu ortalıkta. En iyi çalışan bölüm ise Club 12'ydi. Orada emperyalizmin kültür sömürüsü aracı, dejenere müziği ve uyduruk danslarıyla yüzyıllar öncesinden gelen folk dansları birbirine karıştırıldı. Ye ye müziği ile folklor oynandı. Kendinden geçip çığlıklar atarak tepinenlerin arasında kimler yoktu ki! Yöneticiler, Emperyalizme karşı amansız savaşlar veren ülkelerden (sözde) devrimci gençler ve onların yaşlı başlı yöneticileri... TMTF gayrimeşru başkanı açış konuşmasında Çekoslovakya olaylarına değinmişti. Bizler gece klüp'erinde gördüğümüz bu devrimci gençlerden çok şey esinlendik. Bu denli şenliğe hangi akla hizmeten katıldıklarını da merak edince, insan bu devrimci kişilerin devrimcilikleri üzerinde çok durması gerektiğini öğreniyor.

*Şimdilik böylesi (evlere) şen*liğe katılarak baştan bilmiyerek te olsa işbirlikçi durumuna düşen sosyalist grupların on devrimci jüri üyesinin uyarılarından ve istifalarından sonra da aynı durumlarını sürdürmelerinin gerekleri nelerdir bile*miyoruz.*

Bayram Savaşçı

Anadolu kadın başlıkları

Türkiye kadınlarını batı emperyalizminin empoze ettiği kılıklara sokma yarışı, gerek ümmetçiler, gerekse batıcı - laikler tarafından ısrarla sürdürülmektedir. Sayın Asiye Eliçin'in yandaki yazısında da belirttiği gibi, ümmetçiler Türkiye kadınını Batı keşiş ve rahibelerinden transfer edilmiş kara çarşaf içine sokmağa çalışırken, batıcı - laikler de, «kıyafet devrimi» paravanası altında birbirinden nefis ulusal kılıkları ortadan kaldırıp Anadolu kadınlarını mini - etekli, takma saçlı bir maskaralığa sürükleme gayreti içindedirler.

Bu yabancılaşma ortamında, değerli bir folklorcumuz, Sabiha Tansuğ, geçen hafta İstanbul'da açtığı «Anadolu Kadın Başlıkları» Sergisi ile, bu batıcı ve ümmetçi yobazlara hakettikleri şamarı vurmuştur.

Gerçekten de, Sayın Sabiha Tansuğ'un yıllarca Anadolu'yu kasaba kasaba, köy köy dolaşarak bir araya getirdiği Anadolu kadın başlıkları, Türkiye kadınının gerçek zevkini ve giyim güzelliğini ortaya koymaktadır. Sabiha Tansuğ'un açıkladığına göre, «Ana yolların henüz erişemediği Anadolu bölgelerinde - genellikle dağlık kısımlarda- bugün dahi Orta Asya izlerini taşıyan başlıklara rastlanmaktadır. Her bölgenin, her bölgedeki her köyün, her köydeki her grubun kendine özgü baş süslemeleri, bakmasını ve görmesini bilenler için bugün dahi ortadadır.»

Türkiye'yi emperyalizmin her türlü dış etkisinden korumak isteyenler için, kaynağa en büyük sadakatin göze çarptığı Anadolu kadın başlıklarından öğrenecekleri çok şeyler vardır.

ant yayınları sunar

Zapata

Çağımızın en tanınmış devrimcilerinden biri olan Meksika'lı köylü lideri Emiliano Zapata hakkında Türkiye'de pek az şey bilinmektedir. İçinden yetiştiği ve ölünceye kadar ***beraber olduğu Meksika köylüsü adına toprak reformu ve*** **demokratik haklar için bayrak açan Emiliano Zapata, Sovyet Devrimi'nden önce Orta Amerika'yı devrimci mücadele ortamına sürüklemiş, bir süre için de başarılı olmuştur. Zapata'nın devrimci mücadelesinin niteliği ve kesin başarıya ulaşamamasının nedenleri halen bütün dünyada tartışma konusudur. Genç bilimadamı Robert P. Millon, derinleşmesine bir araştırma sonunda meydana getirdiği bu eserinde Zapata'yı ve devrimci hareketini çeşitli yönleriyle tanıtarak devrimler tarihi içinde gerçek yerine oturtmaktadır. Lüks krome beş renkli ofset kapak içinde 142 sayfa, 5 Lira.**

Ant'ın Öteki Kitapları

- **MAVİ GÖZLÜ DEV** (Nazım Hikmet ve sanatı), Zekeriya Sertel, 10 Lira.
- **DİNLE YANKEE,** Wright Mills, 10 Lira
- **TÜRKİYE'DE İLERİCİ AKIMLAR** Yıldız Sertel. 15 Lira
- **ÇİZGİLİ DÜNYA** Ferruh Doğan, 5 Lira
- **İNCE MEMED I** (9. Baskı) Yaşar Kemal 15 Lira.
- **İNCE MEMED II** (2. Baskı) 15 Lira
- **MİLLİ KURTULUŞ CEPHESİ** Douglas Bravo. 5 Lira
- **DÜZENİN YABANCILAŞMASI** İdris Küçükömer, 7,5 Lira
- **ANARŞİZM** Duclos - Cohn Bendit. 7,5 Lira
- **ROMAN GİBİ** Sabiha Sertel, 15 Lira
- **SİYAH İKTİDAR** Stokely Carmichael 7,5 Lira
- **YAŞANTIM** Yevtuçenko, 5 Lira
- **NAZIM HİKMET'İN POLEMİKLERİ** Kemal Sülker, 7,5 Lira
- **SABAHATTİN ALİ DOSYASI** Kemal Sülker, 7,5 Lira
- **GERİLLA NEDİR** Alberto Bayo, 5 Lira
- **SAVAŞ ANILARI** (2. Baskı) Che Guevara. 10 Lira
- **ÜÇ ANADOLU EFSANESİ** Yaşar Kemal, 10 Lira
- **ORTADİREK** Yaşar Kemal. 15 Lira
- **YER DEMİR GÖK BAKIR** (Tükendi) Yaşar Kemal, 15 Lira
- **ÖLMEZ OTU** (Tükendi) Yaşar Kemal, 15 Lira
- **MARKSİZMİN TEMEL KİTABI** (Toplatıldı) Emile Burns, 5 Lira
- **GERİLLA GÜNLÜĞÜ** (Toplatıldı) Che Guevara 10 Lira

Genel Dağıtım: ANT YAYINLARI P. K. 701 — İstanbul
İstanbul Dağıtımı: GE-DA
Ankara Dağıtımı: Aydın Kitabevi
Ege Dağıtımı: DATİC

Aynı hamamda yıkanıp aynı kumaştan dokunan partiler!..

BASIN DİYOR Kİ

CHP'nin AP ile koalisyon kurma özlemleri geçen hafta günlük gazetelerin başlıca malzemeleinden birini teşkil etmiştir. Bayar ve Erbakan muhalefeti karşısında seçim şansı adamakıllı sarsılan, bazı gazetelerin anketlerinde de oy kaybettiği tesbit edilen AP'nin, tek başına iktidara gelememek halinde, zorunlu olarak CHP ile koalisyona gideceği kanaatı artık genelleşmiştir.

Nitekim gazetelerin verdiği habere göre, CHP adına bir konuşma yapan grup başkan vekili Hıfzı Oğuz Bekata da, seçim sonucunda koalisyon olabileceğini söyleyerek, bu bakımdan partilileri seçim konuşmalarında dikkatli olmaya çağırmış çünkü «Yarın birbirlerinin yüzlerine bakamayacak hale gelebileceklerini» söylemiştir.

Her ne kadar, bu konuşmadan sonra CHP Genel Sekreteri Bülent Ecevit, CHP'nin tek başına iktidara gelecek durumda olduğunu ve AP ile koalisyon düşünmediğini söylemişse de, CHP'nin hiçbir zaman tek başına iktidara gelemeyeceği gayet iyi bilindiği için, bu tafralanma dahi koalisyon ihtimalini ortadan kaldırmamıştır.

Koalisyon özlemlerinin iyice açığa çıkması üzerine, bir zamanlar ortanın solu hareketini hararetle destekleyen Cumhuriyet yazarı İlhan Selçuk dahi, «Gardrop medeniyetçilerinin koalisyon özlemleri» başlıklı bir yazı yazarak, AP ile birlikte CHP'yi de şiddetle suçlamaktan kendini alamamıştır. Selçuk'un yazısı aynen şöyledir:

«Adalet Partisi ile Halk Partisinde birer kaymak tabaka vardır. Keskin akıllı, parlak fikirli, kurnaz kişiler postu sermişlerdir bu katlara... CHP'de ortanın birazcık solundan göbeğine ve oradan da Güven Partisi'ne doğru yayılan bu tipler, Adalet Partisinde Ticaret Odalarına kadar uzanan alan içinde dolaşırlar. Tanzimat Batıcılığı geleneğinde yetişmiş bu tatlısu entellektüellerinin çoğu yabancı okullardan iyice diplomalı gardrop Atatürkçüleridir. Kimi kitap hırsızı profesör, kimi zengin damadı yazar, kimi komprador hizmetkârı, kimi yabancı sermaye komisyoncusu, ama her hal-ü kârda medeniyetçi, Batıcı, laik, Dolçe Vita tiryakisi, iyi giyinmeye, iyi yemeye, iyi eğlenmeye, iyi kazanmaya pek meraklı ve bu uğurda kırk taklayı tek ayak üstünde atacak kadar marifetli kişilerdir. Marifetsiz oldukları cihet de vardır elbette... Yazar iseler yazarlıkları yapmacıktır. Profesör iseler bir araştırmanın zahmetine girecek güçleri yoktur, İşadamlığına özenenler bu yolda hımbıl kalıp ancak komprador kapısında dalkavuk olmuşlardır.

«Batı sömürgeciliğinin yoksul ülkeler için aradığı tiplerdir bunlar... Kıravat takıp şapka giymekle medeni oldum sanan, Filipin demokrasisi düzeninde özgürlük şarkısı söyliyen, şeriatçılara öfkelenip Amerikancılığa çanak tutan, dünyayı CHP, AP ilişkilerinin gözlüğüyle seyreden, büyük parti bürokrasisinin kapıkulları, ticaret odalarının, banka yönetim kurullarının beslemeleridir bunlar...

«Bütün kaygıları:

«— Aman bu düzen sürsün gitsin, biz dümenimize bakalım..

«Türkiye'yi çökerten, ne çember sakallı cahildir, ne de ülküsü uğruna on yıl, on beş yıl gık demeden zindanda yatmış komünist... Gerçekte Türkiye'nin yönetimi yukarıda kişiliğini çizdiğimiz oportünistlerin istediği biçimde yürümüştür. Bunların efendileri, komünist diye damgaladıkları ilerici aydınları hapse atıp susturarak, mürtecinin kara sakalını gıdıklayıp oy alarak ve komprador sermayeciliğini sürdürerek bir çeyrek yüzyıldan beri nöbetleşe iktidarda bulunuyorlar.

«Sonuç?

«İşte 1969 Türkiyesi!

«CHP ile AP'nin kaymak tabakası aynı hamamda yıkanırlar, aynı kumaştan dokunurlar. Kapalı odalarda içtikleri su ayrı gitmez. Bunlara bakarsanız Demirel medeniyetçi ve laiktir. Ama ne yapsın adam? Seriatçı yobazları idare etmek zorunda... İsmet Paşa da solcuları kontrol altında tutmak durumundadır. Yoksa sol azar alimallah... Ama Paşa aşırı solu, Demirel aşırı sağı idare etmekten vazgeçse de iki partinin Eyüp kaymağı gibi medeniyetçi, Batıcı, Ortak Pazarcı, NATO'cu ve yabancı sermayenin marifetine inanmış statükocu takımı birleşseler, hem rejim kurtulur, hem totaliter iktidara özlem çekenler de yenilgiye uğrarlar..

«Niçin olmasın bu yolda bir koalisyon?

«Hayal bu ya... Oldu mu böyle bir anlaşma, kaymak tabakanın asalakları da yönetim kurullarında, banka arpalıklarında, içgüveyi makamlarında, gazetelerin köşelerinde, parti bürokrasisinin üst katlarında daha bir süre yahey çekip Dolçe Vita'ya devam, muhabbete selam...

«Biz böyle yazıları ve özlemleri, lezzetle okuyor ve dinliyoruz. Hani o günler? «Su kullananın, toprak işliyenin - İçeride halkçı, dışarıya karşı milliyetçi sanayi» diyen, «makine yapan makineler» yapacaklarını ilan eden Halk Partisi ile toprak malikinindir, yabancı sermaye baştacımızdır diyen Adalet Partisi bir koalisyona girse...

«Girse de seyreylesek gümbürtüyü...

«Birtakım akıllı fikirli ve parlak zekalı kişiler, Türkiye'yi AP - CHP ilişkilerinden ibaret sanırlar. Siyasi partilerin tümü bugünkü Türkiye'nin ortayerinde kolkola girseler, kucaklaşıp öpüşseler, bütün sakallıları toplayıp sakallarını tıraş etseler, bütün sol yayınları yaksalar, koalisyon kabinesi kursalar, neyi kurtarırlar?

«Ve hattâ kendilerini kurtaramazlar.

«Gardrop Atatürkçüsü ile komprador sermayedarın koalisyonu denenmemiş bir şey değil... İşin esasını bırakıp parti kombinezonlarıyla Türkiye'yi yönetmek, demokrasi havarisi görünüp Filipin demokrasisinin siyah faşizminde Dolçe Vita'ya devam etmek bizimkilerin mesleğidir ama, o mesleğin de suyu ısındı artık.»

Süperdejeneresans!

.Bir de küçük bir dünyası olmalıdır bir insanın. Pazar sabahları keman çalmalıdır... Sonra coşup şiirler okumalıdır dost gecelerinde, sade ihtilal şiirleri değil, aşk şiirleri de okumalıdır... Masa buldun mu pingpong da oynayacaksın, yüzeceksin... Görgüsüzlüğü kavganın rozeti sananlarla karşılaştığın zaman, baba yadigarı kaleminin markasına takılırlarsa aldırma. En çok satılanlar görgüsüzler arasından çıkmıştır. Yaşamayı bilmek burjuva olmak değildir ve hırtlık hiçbir zaman ihtilalciliğin alameti farikası olmamıştır.

ÇETİN ALTAN
(Akşam - 18.8.1969)

■

Kateliğin süperdejeneresansı bazen siyaset manyaklığı biçiminde çıkar ortaya. Hasta kendisinde sadece Türkiye düzenini değil, dünya düzenini değiştirecek kudretler vehmetmeye başlar. Bu vehimler her türlü ahlaksızlığı yaparak küçük ayak oyunları çevirmeye de engel değildir. Rezil oldukça daha çok rezil olmaya yönelir, daha çok rezil oldukça daha çok rezil olmaya yönelir. Gerçek tıynetiyle cibilliyeti ve ekşimiş beyninin zibidiliği iyice ortaya çıkıp sokak çocuklarının maskarası oluncaya kadar siyasetçiyim diye bir süre dolaşır ortalıkta.

ÇETİN ALTAN
(Akşam - 19.8.1969)

haftanın karikatürü

(Milliyet - 21.8.1969)

PARANOYA!

Zampara Bozması!

Ölüme mahkum bir faniyi yaşatma iddiasıyla sosyeteden kadın, şöhret, alaka, itibar, her türlü parsayı toplamaktan gayri derdi olmayan Profesör Barnar, bir anda şatosunun yıkıldığını gördü. Sürmekte olduğu zamparalık hayatının müeyyidesini kaybedip ne ona devamı, ne de eski ve mütevazı doktora dönmesi mümkün, ortada kalmış müflis adam... İnsanlığın naklini beklediği kalb, mahut dişçiye ve benzerlerine takılan kalbin harikasına ilahi kanunları yalanlayıcı bir yön vermek isteyenleri ölü kalbleri yerine takılacak olandır ki, bu da asrımızın gebe olduğu büyük ve ulvi tefekkür adamlarının işidir; Barnar gibi zampara bozması hokkabazların değil...

(BUGÜN - 20.8.1969)

MÜTESETTİR MÜCADELECİ!

Mütesettir genç müslüman hanımların en mücadeleci kalemi HATİCE DENİZ, her pazartesi gazetemizin 3. sahifesinde MÜCAHADE sütununda. Takip ediniz.

(B. SABAH - 18.8.1969)

■

ALLAH'ın (C. C.) selam üzerinize olsun. Davamızın gazetesi olan Sabah'ta sizlere hitab edebilmek mutluluğunu ben acize bahşeden ALLAH'a (C. C.) hamd olsun.

ALLAH'a bağlanan, Hz. Peygamberi önder tanıyan her müslümanı biz bu safta yer almaya, ALLAH yoluna dâvette vazifeye çağırıyoruz. Gaflet içerisinde günlerini geçiren müslümanlara sesleniyor, çırpınıyor ve yeniden tekrar ediyoruz ki!

Ey müslümanlar, artık uyanın!

HATİCE DENİZ
(B. Sabah - 20.8.1969)

ANT ● Haftalık Dergi ● Kurucuları: YAŞAR KEMAL, FETHİ NACİ, DOĞAN ÖZGÜDEN ● Sahibi ve Genel Yayın Müdürü: DOĞAN ÖZGÜDEN ● Sorumlu Müdürü: ALPAY KABACALI ● Teknik Sekreter: İNCİ ÖZGÜDEN ● İdare Yeri: CAĞALOĞLU, Başmusahip Sok. Tan Apt. 10/11 - ISTANBUL ● Tel.: 27 81 09 ● P. K. 934 — Sirkeci - ISTANBUL ● Dizgi ve Tertip: ES - IN MATBAASI ● Baskı: VATAN MATBAASI

● Taşra Dağıtımı: HÜRRİYET DAĞITIM A. Ş. — Cağaloğlu - İstanbul, Tel.: 27 38 54 ● İstanbul Dağıtımı: FUAT BOTE - Ankara Cad. 84 - ISTANBUL, Tel.: 27 89 49 ● Abone Şartları: Yıllık 44 Lira, Altı Aylık 22 Lira, Üç Aylık 11 Lira ● İlan: Santimi 25 Lira; Yayın ilanları yüzde 50 indirimlidir ● Tam sayfa yayın ilanları 1500, yarım sayfa 800 Lira'dır ● Küçük yayın ilanları kelimesi 75 Kuruş'tan kabul edilmektedir.